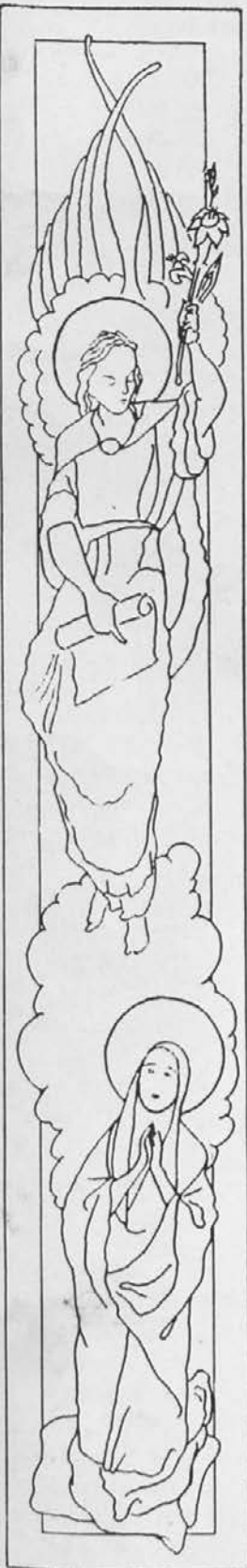

AVE MARIA

Nabožni mesečnik za slovenske katoličane v Ameriki.
Izdajajo oo. Frančiškani v Lemontu, Illinois. U.S.A.

MARCH
1945
LETNIK 37

AVE MARIA

mesečnik za slovenske katoličane v Ameriki.

Prinaša vzgojne in nabožne članke, kakor tudi povestice in druge slovenske spise pomembnejše vsebine našim slovenskim izseljencem v pouk in zabavo.

Izdajatelj:

FRANČISKANI V LEMONTU.

Ave Maria, P. O. B. 608,

Lemont, Ill.

Naročnina velja \$2.50.

Naročnina Tvoja je dar v podporo ubožnejšim slovenskim fantom, ki se izobrazujejo za slov. duhovnike v lemontskem semenišču.

Naročnikov in dobrotnikov se spominjamo v lemontskem samostanu v vseh svojih molitvah, pri sv. mašah in drugih duhovnih opravilih. Opravimo pa zanje tudi sv. mašo in sicer vsako prvo sredo v mesecu.

Entered as second-class matter August 20, 1925, at the post office at Lemont, Illinois, under the act of March 3, 1879. Acceptance of mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, Act of October 3, 1917, authorized on August 29, 1925.

Printed by
SERVICE PRINTERS
Lemont, Ill.

BOG PLAČAJ, DOBROTNIKI

ZA DAR — C. Kastelic \$1.50, B. Bozner 50c, Mrs. Rauch \$1, J. Roncevih \$2, M. Prebelich \$1.50, A. Bregar \$2.50, J. Jakic \$1, Mrs. Legan \$2, F. Majer \$2, M. Kalister \$1, A. Stopar \$2.50, Mrs. Kenik \$2, A. Vrcek \$2.50, Mrs. Glavan 50c, Mrs. Lozar \$2, M. Janez \$3, N. N. \$3, Mrs. F. Drasler \$2, M. Zelle \$1, Mary Karsnik 50c.

ZA SEMENIŠČE, Tabernakelj, Kruh sv. Antona, Študente in drugo — A. Miklavcich \$1, K. Hrestah \$1.50, J. Habjan \$5, F. Sajec \$1, J. Brencce 50c, J. Phillipich \$1, F. Jereb \$1, A. Nemgar 50c, A. Skrinar \$2, K. Brunecy \$10, M. Francec 50c, M. Jalovec \$1, R. Markel \$2, J. Barker \$1, F. Ulcher \$1, A. Cadonic \$7, M. Skerl \$1, J. Gustiniec \$1, L. Kuznik \$1, Mrs. Rozman \$1, F. Gliha \$2, J. Lekan \$2, A. Zakrajsek \$1.50, A. Hribar \$5.50, Joseph Bobnar \$1, Mrs. F. Drasler \$1.

ZA LUCKE—M. Voncina \$2.50, A. Berus \$1, M. Veselich 50c, A. Miklavcich 50c, A. Pancar \$3, M. Kostelec 50c, J. Brencce 50c, A. Mozina \$1, J. Potokar \$1, G. Mlaker 30c, A. Pepan \$1, F. Bresar \$1, A. Skrinar \$1, J. Hocevar \$1, A. Chesnik \$1, J. Mramor \$2, M. Sircelj \$3, M. Pavlesic 50c, F. Kastigar \$1, J. Jenza \$1, A. Ancel 50c, M. Spehek \$5, J. Barborich \$2, J. Roncevih \$1, T. Petrincic \$5, J. Logar 50c, M. Matekel 20c, G. Jancic 50c, F. Prosnick \$1, A. Sternisha \$1, M. Petric \$1, J. Kocin \$1, R. Simenc \$1, K. Lasich 50c, A. Zugel \$2, A. Kompore 15c, M. Sebenik \$1, F. Ulcher \$1, F. Rebol \$1, J. Zaman \$1, M. Krasevec \$1, J. Gustincci 50c, A. Zakrajsek \$1, M. Kaplan 50c, L. Grden 50c, M. Mulk 50c, M. Volcansek \$1.50, Mrs. Skerl 50c, F. Turk 50c, V. Hochevar 50c, F. Blatnik \$2, Mrs. Malley 50c, M. Kalister 50c, M. Meljac \$1.50, J. Urbancic 50c, Mrs. Grozdanic 50c, J. Hrovat 50c, Mrs. Lupsina \$1.50, Mrs. Meserko 50c, F. Bricelj 50c, I. Peranje \$1.50, L. Simonich \$1, M. Hocevar \$1.50, M. Hocevar \$1, J. Kocin \$1, A. Hribar \$1, Mrs. Furlan \$2, L. Markovic \$2, Mrs. F. Kovacic \$1, J. Hocevar \$1, Mrs. Sircelj \$1.

Zahvaljujejo se Bogu, Mariji Pomagaj, sv. Antonu in Frideriku Baragi za pridobljene milosti:

A. Miklavcich, M. Cerar, K. Brunecy, A. Zugel, M. Ohlin.

Umri so sledeči naročniki:

Joseph Turk, Cleveland, O.
Helen Gallo, Homer City, Penna.

John Ritmanič, Braddock, Penna.

Frances Gornik, Tower, Minn.

Martin Svete, Cleveland, O.
Frank Hudak, Pittsburgh, Penna.

Mary Sajovec, Cleveland, Ohio

Marjeta Pancar, Vandling, Penna.

Anton Jakopin, Lorain, O.
Mary Levstik, Pueblo, Colorado

Frank Gabrenja, Cleveland, O.; oče g. Edvarda, župnika v Chicagi.

John Falle, Chicago, Ill.
Mrs. Lustik, Pueblo, Colo.

Kath. Cesar, San Francisco, Calif., zastopnica Naj počivajo v miru!

SVOJIM DOBROTNIKOM

ki nam pošiljajo darove za sv. maše, sporočamo, da njihovih imen in svot ne bomo mogli za nekaj časa priobčevati v listu AVE MARIA, to pa radi pomanjkanja prostora v listu. Pač pa bomo tudi za naprej vsakemu dobrotniku sproti pismeno potrdili sprejem in se mu za dar zahvalili. Blagi dobrotniki naj nam to blagovoljno odpuste.

A V E M A R I A

Marec, 1945—

Lemont, Ill.

—Letnik XXXVII.

KRIŽEV POT

POSTNI čas! Zopet hodi pred našimi dušnimi očmi božje daritveno Jagnje — pot trpljenja. Odrešilno delo Zveličarjevo je tako sveto in nedosežno, da je neizčrpen vir premišljevalni molitvi. Trpljenje Jezusovo je kakor rudnik, ki v njem prihajajo na dan vedno nove žile zlata. — Hvaležnost do trpečega Zveličarja zahteva, da se radi mudimo v premišljevanju ljubezni, ki jo je Jezus spričal, "saj je prevzel naše bolečine in nosil naše bolezni." (Iz 53, 4.) Križ govori tudi o naši krivdi. Trpljenje, smrt Odrešnikova ni le preteklost, marveč je tudi sedanost zato, ker je naša grešnost bridka sedanost. — Molčeči križ govori o ljubezni: kri, ki je tekla v zadoščenje za našo krivdo, ne vpije za maščevanje, marveč prosi usmiljenja. — Molčeči križ govori o žrtvi, govori o smislu trpljenja, o smislu žrtvovanja za druge.

Sv. Cerkev želi, da bi verniki iz pretresljive skrivnosti bridkega trpljenja Jezusovega zajemali zlasti v postnem času bogate milosti tolažbe, moči, zupanja, kesanja. V ta namen nam priporoča dve pobožnosti: Molitev žalostnega dela rožnega venca in križev pot.

Po prepričanju papeža Benedikta XIV. je križev pot odlična in tudi nadvse koristna pobožnost, saj spreobrača

grešnike, vzpodbuja mlačne, spopolnjuje pravične.

Vsakdo, ki je opravil sveti križev pot s pravim duhom in se vtopil s skesanim srcem v premišljevanje tega, kar nam postaje križevega pota predočujejo, je mogel sam okusiti blagodejne sadove te pobožnosti.

Križev pot je že stara pobožnost, saj sega v prve čase krščanstva. Iz raznih poročil je razvidno, da so se verniki, ki so obiskovali svete kraje, radi mudili zlasti na postajah križevega pota. Romarji, ki so se vračali iz Svete dežele, so tudi v domačih krajih imeli "Oljske gore", "Kalvarije", "Božje grobove", "Križeve pote". Ta navada se je posebno širila v 18. stoletju. Pobožnost križevega pota v domačih krajih je predvsem pospeševal sv. Leonard da Porto Maurizio. Blagoslovil je nič manj ko 572 križevih potov. Papež Inocencij XI. je l. 1686. prvi dovolil odpustke onim vernikom, ki ne obišejo križevega pota v Jeruzalemu, ampak opravijo to pobožnost ob postajah, ki so posnete po jeruzalemskem križevem potu.

Ker je bilo tekom časa za obisk posameznih postaj dovoljenih več odpustkov in so se nekatere listine poizgubile, je sedanji sveti oče Pij XII. razglasil novo naredbo, ki vse prejšnje odpustke preklicuje, nanovo pa določa:

a) Popolni odpustek more dobiti, kdor opravi to pobožnostno vajo, in sicer — "tolikokrat kolikorkrat".

b) Drugi popolni odpustek dobi, če tisti dan, ko je opravil to pobožnostno vajo, prejme sv. obhajilo; ali pa če v teku enega meseca potem, ko je desetkrat zmolil križev pot, gre k sv. obhajilu.

c) Nepopolni odpustek deset let in deset kvadragen za vsako postajo dobi, če je križev pot začel, pa ga iz kateregakoli pametnega vzroka ni končal.

d) Kdor ne more obiskati postaj križevega pota, dobi odpustek s postajnim križcem, če skesano in pobožno moli: 14 Očenašov in Zdravamarij in Čast bodi v smislu 14 postaj križevega pota, 5 Očenašev in Zdravamarij in Čast bodi v spomin peterih svetih ran Gospodovih in en Očenaš in Zdravamarijo in Čast bodi v namen svetega očeta. Med molitvijo mora postajni križec držati v rokah in premišljovati Gospodovo trpljenje ali se vsaj pobožno spominjati Gospodovega trpljenja. Kdor bi iz pametnega razloga ne mogel odmoliti vseh Očenašev in Zdravamarij za popolni odpustek, dobi nepopolni odpustek 10 let in 10 kvadragen za vsak Očenaš in Zdravamarijo.

Bolniki, ki ne morejo moliti 20 Očenašev in Zdravamarij, se morejo udeležiti popolnega odpustka, če presrčno in skesano poljubijo podobo Križanega ali se presrčno in skesano tudi samo ozro na sveto razpelo, odmolijo kratko molitev ali izreko pobožen vzdihljaj v spomin trpljenja in smrti Jezusa Krista.

Deležen je pa popolnega odpustka tudi tisti, ki bi radi boleznim mogel samo poljubiti sv. razpelo in se samo ozreti vanj, ne mogel bi pa dodati pobožnega vzdihljaja. Križ mora biti pravilno blagoslovljen. Podeli ga bolniku, da ga poljubi ali se vanj ozre, mašnik ali katera druga oseba.

Z JEZUSOVO KRVJO OROŠENA POT

ŽE od prvih krščanskih časov so verniki radi obiskovali kraje v Sveti deželi, kjer je Jezus trpel in umrl. Ta pobožnost se je v času križarskih vojsk, v 11., 12. in 13. stoletju, še posebno poživila. In ko so se križarji in romarji vračali iz Svete dežele, so doma gradili cerkve, če mogoče tudi po svoji legi podobne jeruzalemskim cerkvam, in jih imenovali Oljiska gora, Kalvarija, cerkev božjega groba. Prizidavali so jim kapelice, ki so jih spominjale na posamezne dogodke iz Jezusovega trpljenja. Izmerili so daljavo od Pilatove palače, to je gradu Antonije, kjer je bil Jezus na smrt obsojen, pa do božjega groba, jo nanesti od prve do zadnje kapelice in jo razdelili v postaje. Čez čas so začeli te postaje nanašati rajši na notranje cerkvene stene. Koncem 17. stoletja so povsod sprejeli sedanjih 14 postaj, vzeti deloma iz evangelijev, deloma iz ustnega izročila, o katerem je znano, da je zlasti na Vzhodu dovolj zanesljivo; prva postaja je Jezusova obsodba, zadnja njegov pogreb. Pozneje so janzenisti črtali vse postaje, ki niso omenjene v sv. pismu, in dostavljali nove iz evangelijev. Cerkev pa zahteva sedaj, da morajo ostati prvotne štirinajstere postaje.

V 18. stoletju je pobožnost križevega pota širil zlasti sv. Leonard Portomavriški; sam je blagoslovil 572 križevih potov in dosegel pri sv. stolici, da je to pobožnost splošno priporočila in obdarila z mnogimi odpustki. Že sama po sebi je ta molitev tako lepa in ima toliko najprisrčnejših notranjih dejanj v sebi, da jo mora vsakdo vzljubiti, kdor

se je vsaj nekoliko seznanil z njo, in je zelo škoda, da se po naših cerkvah ne vidi več toliko molilcev križevega pota kot v polpretekli dobi. Kot priprava ali zahvala za sv. spoved je ta pobožnost posebno primerna; osobito zdaj v postnem času naj bi jo dobri verniki radi in sočutno opravljali.

Križev pot sme biti postavljen v cerkvi, po hodnikih samostanov, semenišč, bolnišnic, pa tudi pod milim nebom. Podobe 14 postaj niso neobhodno potrebne, dobro pa vplivajo, ker podpirajo premišljevanje dogodkov in skrušenost srca, kar je glavni pogoj, če hočemo biti deležni odpustkov. Pač pa so nujno potrebni križi 14 postaj, ki jih redno blagoslavljuje frančiškani, in sicer zato, ker so varihi božjega groba in so prvi vodili skupine romarjev po jeruzalemskih ulicah ob 14 postajah. Kdor opravlja pobožnost križevega pota, mora res hoditi od postaje do postaje. Le pri skupnem križevem potu smejo verniki biti na svojem prostoru in tam vstajati in poklekovati, dočim hodi duhovnik, ki moli naprej, od postaje do postaje. Pri nas pa sme duhovnik brati premišljevanja križevega pota tudi na prižnici, strežniki pa nesejo medtem križ k postajam. Med pobožnostjo ne smemo iz cerkve, pač pa jo lahko prekinemo z drugo pobožnostjo. Premišljevanje je treba — kolikor kdo more — Jezusovo trpljenje. Ni ukazano, pač pa je najbolje, da premišljujemo tisti dogodek, kateremu je tista postaja posvečena. Prav je, da sproti mislimo tudi na svoje grehe, ki je zanje Jezus dušne in telesne bolečine trpel, kakor to predočujejo posamezne postaje. Ob misli na trpečega Gospoda svojo grešnost sproti obžalujemo in storimo obenem primerne trde klepe. Tako bomo po 14. postaji

šli dušno izčiščeni in z lepimi in koristnimi načrti zopet domov na svoje delo.

Bolniki in drugi, ki ne morejo v cerkev, molijo križev pot na postajni križec, ki je posebej v to blagoslovljen. Skesano in pobožno molijo 20 krat Očenaš, Zdravamarija in Čast bodi, in sicer 14 krat na čast 14 postajam, 5 krat na čast Jezusovim petim ranam, in enkrat po namenu sv. Očeta. Za bolnike, ki tudi tega ne zmorejo, je pa dovolj, če prisrčno in skesano poljubijo podobo Križanega ali se vsaj prisrčno in skesano ozro na razpelo, odmoliijo kratko molitev ali izrečejo kratek vzdihljaj v spomin Jezusovega trpljenja ali smrti.

Sedanji papež Pij XII. je l. 1939 na novo določil odpustke križevega pota, in sicer:

a) popolni odpustek moremo dobiti vselej, kolikorkrat opravimo to pobožnost;

b) drugi popolni odpustek dobimo, če tisti dan, ko opravimo križev pot, prejmemo sv. obhajilo; ali če gremo, ko smo opravili križev pot, pozneje v teku enega meseca k sv. obhajilu;

c) nepopolni odpustek 10 let in 10 kvadragen prejmemo za vsako postajo, če smo križev pot začeli, pa ga iz kate-

* * *

Blagoslovijo križev pot frančiškani ali pa pooblaščen duhovnik.

Duhovnik ima štolo vijolične barve, barve spokornosti. Izpred oltarja najprej izpregovori ljudstvu, kako lepa in koristna pobožnost je križev pot.

Potem poklekne na najnižjo stopnico in začne peti slavospev k Svetemu Duhu, ki ga zbor nadaljuje:

O pridi, Stvarnik Sveti Duh!

Nato moli tri molitve in blagoslovi postajne podobe. Spominja na versko res-

nico, da je češčenje svetih podob pravilno in koristno.

Vsemogočni večni Bog, ki dovoljuješ, da se podobe tvojih svetnikov klešejo ali slikajo, da vselej, kadar jih pogledamo, mislimo na njih dela in sveto življenje, da bi jih posnemali: prosimo, blagošlovi in pošveti te podobe, narejene v čast in spomin tvojega edinorojenega Sina, našega Gospoda Jezusa Kristusa, in daj, da kdorkoli se bo prizadeval, pred njimi pobožno častiti in slaviti tvojega edinorojenega Sina, prejme od tebe po njegovih zaslugah in njegovem uspehu zdaj milost in v prihodnosti večno slavo. Po istem Kristusu, Gospodu našem. Amen.

Zdaj duhovnik te podobe križevega pota pokropi in pokadi.

Potem blagoslovi 14 lesenih križev. V blagoslovu prosi onim, ki bodo pred njimi molili, varstvo na duši in na telesu:

Prosimo te, sveti Gospod, vsemogočni Oče, večni Bog: blagošlovi ta znamenja križa, da bodo človeškemu rodu zveličavna pomoč; naj bodo trdnost vere, prospeh dobrih del, dušam zveličanje; naj bodo tolažba, zavetje in obrana proti ljutim puščicam sovražnikov. Po Kristusu, Gospodu našem. Amen.

Blagošlovi, Gospod Jezus Kristus, te križe, ker si s svojim svetim križem spet iztrgal oblasti hudih duhov in s svojim trpljenjem premagal njega, ki je napeljeval v greh in se veselil, da je prvi človek grešil z uživanjem od prepovedanega drevesa.

Pokropi jih z blagoslovljeno vodo in moli:

Posvečena naj bodo ta znamenja križa v imenu Očeta in Siťna in Svetega ŤDuha, da tisti, ki bodo pred temi križi molili in se poklanjali zaradi Gospoda,

najdejo dušno in telesno zdravje. Po istem Kristusu, Gospodu našem. Amen.

Kjer se križev pot slovesno blagoslavlja, se po teh molitvah ljudstvo uvrsti v slovesni obhod (procesijo). Zvonovi se oglasijo v proslavo božjega Trpina in Zmagovalca, pevci pojo slavospev sv. križa ali pa pesem k žalostni Materi božji, duhovnik pa moli:

O Bog, ki si nas s slavnim trpljenjem svojega Sina učil, v večno slavo iti po poti križa, daj milostno, da bomo, kateri ga s pobožnimi čuvstvi spremljamo do Kalvarije, vedno z njim hodili tudi v zmagoslavju. Ki s teboj živi... Amen.

Zdaj stopi duhovnik na mesto, kjer bo prva postaja. Spoštljivo poljubi križ in podobo in oboje obesi na steno. Potem opravi z ljudstvom molitev križevega pota za prvo postajo.

Od prve postaje gre k drugi, tretji in tako naprej in moli, kot po navadi, križev pot. Pri vsaki postaji poljubi križ in podobo in tudi sproti obesi. Zbor pa poje zraven resno-ganljive postajne pesmi.

Ko je to storil pri vseh 14 postajah, poklekne pred oltarjem in slovesno začne zahvalno pesem.

Tebe Boga hvalimo.

V imenu vseh vernikov izreče s tem Bogu zahvalo za vse obilne milosti in tolažbe, ki jih bodo v molitvi križevega pota prejeli.

Ko je s pevci odpel še molitev, ki spada k zahvalni pesmi, pokropi še enkrat ljudstvo iz blagoslovljeno vodo. Sveta pot je odprta in čaka pobožnih obiskovalcev. Ni nam več treba iti do nje v daljni Jeruzalem; v domačem svetišču se nam je odprla, pred očmi Evharističnega Jezusa in v pogovoru z njim gremo po njej.

Naš sveti mož Baraga je bil posebno vnet za pobožnost križevega pota. Ko je l. 1828 prišel za kaplana v Metliko na Dolenjskem, je z žalostjo opazil, da župnijska cerkev nima križevega pota, ker je bila janzenistovska in jožefinska doba sovražna tej pobožnosti, ki tako zelo budi ljubezen do Jezusa in drami duha spokornosti. Brž je šel na delo in že nekaj mesecev po svojem prihodu v Metliko blagoslovil križev pot, kupljen večinoma na njegov račun. V svečanem sprevedu so metliški fantje nesli podobe 14 postaj. "V veliko veselje mi je bilo, da sem smel lastnoročno obešati podobe. Ne morem povedati, kako so bili vsi ganjeni. Mene so solze oblivale, pa tudi naši župljani jih niso nikoli toliko prelili ko tisto nedeljo. Stopil sem na leco in s tolikim ognjem pridigal, da so bili vsi solzni in se je potem iz mnogih ust slišalo, da ostane ta dan Metličanom za vselej v spominu." Tako je Baraga pisal sestri. Zanj je ta slovesnost imela važne posledice: v Metliki je postal skoraj nemogoč, kot je bil tudi v Šmartinu pri Kranju, in oči so se mu še tembolj hrepeneče ozrle po Severni Ameriki in Indijancih; šel je v misijone in si tam zaslužil nebesa, pa tudi, kot moramo upati in moliti, svetniško čast.

Naj še nam pomaga sv. križev pot do nebes! Z Jezusovo krvjo orošena pot nam bodi molitvena pot, po kateri bomo zopet in zopet radi hodili.

Dr. Fr. Jaklič.

**Nedelavnost je nadloga, nezmernost hudo-
bija, neomikanost težava.**

Ne bodi len.

Ljubi trezno razumnost.

Prenesi, če si od bližnjega malo ponižan.

BOG SVET LJUBI

IZ ust Slovence večkrat slišiš vzklik: Ti ljubi Bog! Hrvatje pravijo: dobri Bog. Oboje je lepo. Bog je ljub in dober. Bog je sama dobrota.

Kako dober je Bog že do brezumnih stvari! "Ne en vrabec ni pozabljen pred Bogom," zatrjuje sv. evangelijski. In škof Slomšek pravi v drobni pesmici: Na zemlji miške najti ni, da ne b' imela mamice, ki ji prinese skorjice, da rev'ca stradala ne bo, ki ji postelje posteljico — pač ljubi Bog za vse skrbi.

Posebno je pa Bog dober človeku. Oče mu je. Jezus nam je povedal: "Vaš Oče ve, kaj potrebujete, preden ga prosite." Še več nam je povedal: "Oče vas ljubi." In sv. Janez pravi: "Bog je ljubezen." Že v Stari zavezi je Bog razodel po preroku, da ljubi z večno ljubeznijo ljudi in jih iz usmiljenja vleče k sebi. Toliko je Bogu ležeče na tej ljubezni do ljudi, da je — če smemo tako reči — ljubosumen, da bi mogel kdo bolj ljubiti človeka kakor on in je zato dal zapisati po preroku: "Ali more žena pozabiti svojega otroka, da bi se ne usmilila sina svojega telesa? In ko bi tudi ta pozabila, vendar jaz ne pozabim tebe. Glej, na svoje roke sem te zapisal . . ." Kaj hočemo še več? Ali se ne bomo takega Očeta spominjali z ljubeznijo in se ga z zaupanjem oklepali? On je res ljubi Bog, dobri Bog, sama ljubezen in dobrota.

Ko bi nas pa že božje zatrdilo in od njega navdihnjena beseda božjih poslancev ne mogla prepričati, kako nam je Bog dober, naj nas prepričajo vsaj božja dela. Ali ni dal Oče svojega Sina za naše odrešenje? "V tem se razo-

dela božja ljubezen do nas, da je Bog na svet poslal svojega Edinorojenega, da bi mi po njem živeli," pravi sv. Janez. Ali nam ni dal v najsvetejšem Zakramentu telesa in krvi svojega Sina za hrano, da ne bi omagali na težavni zemeljski poti do njega? Ali nam ni dal v Mariji usmiljeno mater, da bi nam bila ona zadnja zvezda upanja, če bi nam pod težo grešnosti ugasnile vse druge zvezde? Ali ni dal vsakemu človeku posebnega nebeškega čuvaja, da ga varuje od zibeli do groba telesnih nezdod in po glasu vesti tudi dušne pogube? Bog je dober.

Kako potem to, da je na svetu toliko bridkosti in trpljenja? "Človek, iz žene rojen, živi malo časa in je poln različnih nadlog . . . Njegovo meso bo trpelo, dokler bo živelo, in njegova duša bo žalovala sama nad seboj," je zapisano že pri Jobu. Nič drugače ni skušal kralj David: "Moje življenje pojema v bolečini in moja leta v zdihovanju. Moja moč omaguje v siromaštvu in moje kosti so pretresene." Sveti Pavel je pa vedel povedati, da vse stvarstvo skupno vzdihuje in trpi . . . pa ne le stvarstvo, ampak tudi mi sami, ki čakamo odrešenja svojega telesa. Kako vse to, če nas Bog ljubi in nam je tako dober? — Odgovor: Prav zato, ker nam je tako dober. Ljudje smo pač taki, da bi najrajši imeli na svetu nebesa. Bog nas pa hoče k sebi v prava nebesa. Zato nam želi svet pristuditi, da bi zahrepeneli po večni domovini. Ali ni potrdil tega tudi Sin božji: "Kdor ljubi svoje življenje, ga bo izgubil, in kdor sovraži svoje življenje na tem svetu, ga bo ohranil za večno življenje." Sovraži pa to življenje, kdor nima na svetu nič dobrega. Križ k Bogu pripelje. O, ko bi mogli pogledati po bolnicah, koliko jih je pri-

šlo vanje brezvernih, zakopanih v greh, pa jih je Bog s trpljenjem potegnil k sebi, da so šli verni in spokorjeni iz njih! Ko bi mogli pogledati po ubožnicah, koliko jih je tam, ki so se šele Boga oklenili, ko so prišli v stisko, ko so premoženje izgubili! Koliko jih je pa tudi med bogatini, ki so Boga vzljubili šele, ko so bili razočarani od obljub in prevar sveta! Kako usmiljeno tudi Bog ravna, ko pošlje skoraj vsakemu človeku, preden gre s sveta, težko bolezen, da mu zagreni to zemeljsko življenje in ga navda z upanjem na boljše, posmrtno življenje! O, Bog je dober tudi s šibo v roki! Zato opominja Modri: "Strahovanja Gospodovega, moj sin, ne otrešaj s sebe in naj ti ne upade srce, kadar te on strahuje; zakaj kogar Bog ljubi, ga tepe in ima nad njim dopadenje kakor oče nad sinom."

Včasih je čuti ugovor: Koliko več ljudi bi pa verovalo v Boga in mu tudi rajši služilo, ko bi Bog pogosteje s čudeži pokazal, da je on gospodar sveta. Če res ljudi ljubi — tako se nam zdi — bi mu tudi to sredstvo ne smelo biti odveč. Tako se pa brezbožniki rogajo božji moči, dobri pa v veri omahujejo ko vidijo na svetu toliko ohole hudobije in nemaščevanih krivic. — Čudežev bi želeli? Seveda jih je dandanes dokaj manj ko v prvih krščanskih časih. Pa tudi tedaj niso čudeži trumoma izpreobračali ljudi. Gospod Zveličar se je celo skliceval na svoje čudeže, da bi ljudi pridobil: "Če meni verujete, verujte delom, ki jih vršim." Ljudje so pač občudovali ta dela, ostali so pa pri svojem. Ko je Zveličar ozdravil mrtvoudnega, ko je ozdravil nemega obsedence, ko je obudil mladeniča v Naimu, ko je pomiril vihar na morju, ko je čudežno pomnožil kruhe . . . ob vseh teh in ta-

kih prilikah so ljudje ostrmeli in Boga hvalili: "Nikoli se ni videlo kaj takega v Izraelu!" To je bilo pa tudi vse. Ko sta Peter in Janez ozdravila hromeza pred tempeljskimi vrati, je ljudi prevzela groza in strmenje nad tem, kar se je prigodilo, končno so se pa po večini pridružili tistim, ki so rekli: "Kaj naj počnemo s tema človekoma?" Tako je s čudeži! Ali se ne gode še tudi dandanes na grobovih svetnikov in po božjih potih? Pomislimo samo na Lurd! Pa koliko to pomaga? Zveličar je rekel: "Ne bodo verjeli, tudi če kdo od mrtvih vstane." In neki znamenit profesor naših dni je odkrito povedal: "Ko bi na lastne oči videl čudež, bi prej verjel, da me oči varajo, kakor da bi potrdil čudež."

Še eno misel včasih ljudje razglablja: Pa naj bi Bog, če ljudi ljubi, rajši tistih ljudi ne ustvaril ali jih pustil zgodaj pomreti, o katerih ve, da bodo v življenju hudo delali in se pogubili. — Do volite, to bi se vendar reklo, Bogu vzeti prosto voljo. Bog naj bi postal tako rekoč hlapec človeku in njegovi grehoti. V božjih sklepah naj bi odločali oziri na človeško hudobijo? Kakor je tudi Bog dober, tolikega ponižanja pa pač noben misleč človek ne more tirjati od njega. Kdor se pogubi, mora vso večnost priznavati: "Ni me Bog pogubil, ki je dober in me je ustvaril za večno srečo, ampak pogubil sem se sam, pa bi se bil lahko rešil, ko bi bil imel le malo dobre volje."

Ko mu je Kroisos denar ponujal, odgovori: Ne sprejemem, zakaj imam že, kar sem želel, po dvojno, ker je brat umrl brez otrok.

POSTNI ZLATI OČENAŠ

Poslala Barbara Sedmak

(Konec.)

ŠE je vprašala Jezusa Marija, roža devica: Jezus, dete moje, kako se ti bo godilo na sam veliki četrtek?

Ljuba mati moja, kako se mi bo godilo na sam veliki četrtek? Jaz bom za mizo s svojimi dvanajsterimi učenci sedel in bomo velikonočno jagnje večerjali. V roke bom vzel rumeni kelih in mrzlo vodo, da bom lepo učencem noge umival, lepo od njih slovo jemal. Bo še eden med njimi, da me bo predal, da me bo za trideset srebernikov izdal, hudi grešnikom me v roke dal.

Tam so ga popadli, tam so ga zvezali, pred Kajfeža peljali, ga prvokrat z železno rokavico udarili in so ga spet peljali od Kajfeža pred Pilatuža, pred deželnega oblastnika. Tam so ga zasramovali, mu dvainsedemdeset zaušnic dali, k smrti ga obsodili. Na glavo so mu trnjevo krono pritiskali. Krona je imela dvainsedemdeset trnov, da ga je bodla v njegovo sveto lice, v njegove svete možgane. Jezusova sveta ušesa in Jezusove svete oči in sveta usta so vsa opljuvali, predenj na kolena poklekovali, ga zasramovali. Jezus pa je trpel za vse krščanstvo, za vesoljni svet, za vse verne duše v vicah.

Še je vprašala Jezusa Marija, roža devica: Jezus, dete moje, kako se ti bo godilo na sam veliki petek?

Ljuba mati moja, kako se mi bo godilo na sam veliki petek? Hudi Judi me iz mesta Jeruzalem poženejo. Tam v vodi Jordanu je namočen hlod, ves je prevrtan in s svincem zalit in je pripravljen, da ga bom moral jaz Jezus

vleči na goro Kalvarijo. Hudi pojdejo po mehkem, jaz pojdem po trdem.

Krvavi pesek je plezal po njegovih lastnih stopinjah, še prej ko je Jezus privlekel hlod na goro Kalvarijo. Jezus privleče hlod na goro Kalvarijo, vržejo ga na skalo, da se strese skala in hlod nad njim. Kaj so še hudi Judi storili? Križ so mu naredili, k njemu so ga primerili, je bil za križ premajhen. Pa so k njemu pristopili, ga na tla potegnili, so Jezusu vse žilice pretrgali, vse ude razklenili. Iz njih je tekla nedolžna rešnja kri, je pritekla iz petih krvavih ran.

Kaj so še hudi Judi storili? Gori in doli so tekali, žolč in jesih zlivali, macesnovno gobo napojili, jo na trst nataknil, jo dali piti na križ Jezusu. Jezus je pokusil in se stresel in stresla sta se zemlja in nebo, človeku duša in telo. Sonce in luna sta mrknila, zvezdice padale z neba, tekoče vode ne tečejo, ribice v vodi ne plavajo, tičice v zraku ne letajo, silne skale pokajo, mrtvi iz groba vstajajo . . .

To je bilo od šeste do devete ure. Naš Jezus Kristus tako martro trpi. Jezus je pa trpel za vse krščanstvo, za vesoljni svet, za vse verne duše v vica.

Še je vprašala Jezusa Marija, roža devica: Jezus, dete moje, kako se ti bo godilo na samo veliko soboto?

Ljuba moja mati, kako se mi bo godilo na samo veliko soboto? Tedaj me bodo že s križa sneli, me bodo pokopali devet komolcev globoko, devet komolcev široko. Iz mojega groba bo zraslo pšenično zrno, spreljuba rumena pšeničica. Iz nje bodo oblata delali, mašniki jo bodo uživali, spremila se bo v preljubo Rešnje Telo, da bo vsem ljudem v tolažbo in v pomoč vernim dušam v vica.

Še je vprašala Jezusa Marija, roža devica: Jezus, dete moje, kako se ti bo godilo na samo veliko nedeljo?

Ljuba mati moja, kako se mi bo godilo na samo veliko nedeljo? Jaz Jezus bom že veselo od mrtvih vstal, pojdem pred črn pekel. Od začetka že duše pred peklom kleče, se moje martre vesele, na mojo martro težko čakajo, da bi prišel, da bi jih rešil. Izpred črnega pekla jih popeljem k Očetu nebeškemu.

Jezus, dete moje, kaj boš takemu človeku dal, ki bo to molitev znal, tvoje trpljenje z njo preišljeval?

Dal mu bom, da reši duše tri, očetovo, materino in svojo, in da tri dni pred smrtjo zboli in trije angelci ponj pridejo. In sam k njemu pojdem, zlato krono mu prinesem, s seboj ga popeljem v sveti raj. Amen!

O SVETI DARITVI

V luči zgodovine

V OTROŠKIH letih nismo veliko razmišljali o razvoju posameznih stvari. Videli smo jih vse polno okrog sebe: hiše, cerkve, ceste, stroje; hodili smo v šolo, k sveti maši in ne vem, kam še. A vse to smo opazovali kot nekaj, kar je, kar mora tako biti, kar je bilo že davno, davno; morda smo bili celo prepričani, da nikdar ni bilo drugače.

Dozorevajočemu človeku pa se vzbuja vedno več vprašanj in ugibanj. Kmalu začuti, da se okrog njega vse menjava; mnogo izginja, mnogo novega nastaja, vse pa spreminja svoj obraz. Naravno je torej, da se starejši človek ved-

no pogosteje vprašuje: Je-li bilo vselej tako kakor danes? Odkod to, odkod ono? Ali je to, kar vršim, sploh utemeljeno? Ali se ne vrivajo v moje življenjske navade kake zmote in kake prevare? In šele, kadar si more na vsa taka vprašanja dovoljno odgovoriti, bo z veselo zavestjo zmagoval tudi najtežje dolžnosti in naloge življenja.

Zato moramo tudi mi pogledati najprej, kako je sv. maša v zgodovini utemeljena: kako se je pričela in kako se je razvijala do današnje oblike. Potem bomo tudi prav razumeli, kako izredno mesto je sveta maša zavzemala in ga še zavzema kot največji in najsvetejši zaklad, v vrsti naših svetih opravil.

Poročilo o Jezusovi zadnji večerji in njegovo naročilo apostolom pozna vsak izmed nas, četudi je mnogo drugega že pozabil. Veliki četrtek zvečer je Jezus sam prvokrat daroval: posvetil in spremenil je kruh in vino in ju kot svoje Telo in Kri dal apostolom v duhovno jed in pijačo. Dvoje je torej po božji ustanovi glavno in nujno: posvečenje — spremenjenje in zauživanje.

Kdaj so apostoli prvokrat izvršili Gospodovo naročilo, ne vemo; gotovo pa prav kmalu po binkoštnem prazniku.

Prvi verniki so kar plamteli v živih veri in ljubezni. Ta se je posebno kazala pri "obedih ljubezni", bratskih večerj, pri katerih so imovitejši tekmovali v delih ljubezni do siromašnih bratov. Pri taki večerji se je gotovo tudi prvokrat zgodilo, da je vstal eden izmed apostolov in je navzočim ves v ognju govoril o Jezusovem življenju, o njegovem trpljenju, smrti, vstajenju in vnebohodu. Potem pa jim je natančno poročal o Jezusovi zadnji večerji. In ko so oči vseh zbranih kar sijale veselja in vdanosti ob spominu na Gospoda, se je

obnovil veliki dogodek zadnje večerje. Eden apostolov je v moči Jezusovega naročila spremenil kruh in vino v Jezusovo Telo in Kri. Vsi navzoči so lahko sprejeli Gospoda v dom svojega srca.

Ne smemo pa pozabiti, da so se verniki prvih časov razen pri teh obedih zbirali še vedno v judovskih shodnicah. Tam je bila že od nekdanj navada, da se je zbranim najprej prečital odlomek iz knjig postave in prerokov, nakar je sledila razlaga. Vmes so še kaj zapeli in vse zaključili z daljšo molitvijo. Isti način so ohranili tudi prvi kristjani, samo da so brali še iz evangelijev in apostolskih pisem.

Kmalu pa so radi nerednosti in nerodnosti pri skupnih obedih ločili Gospodovo večerjo od navadne pogostitve. Prestavili so to sveto opravilo na jutranji čas, hkrati pa določili, da se morajo verniki sv. večerje udeleževati tešče. Ker je pri tem sv. opravilu odpadel obed, so Gospodovo večerjo združili z branjem, poukom, petjem in molitvijo, ki so jo dotlej opravljali po sinagogah. In že okrog leta 150. po Kr. so sveto mašo v glavnih potezah darovali enako kot jo še danes.

O mašnem obredu v drugem stoletju nam najlepše poroča mučenec sveti Justin. Pripoveduje nam približno takole:

"Ob nedeljah so se shajali vsi iz mest in dežele. Brali so iz evangelijev in prerokov, škof pa je vse berivo razlagal in vzpodbujal k posnemanju. Potem so vsi stoje molili in se po molitvi pozdravili s poljubom. Škofu so prinesli kruha, vina in vode. Ta je darove sprejel in dolgo in glasno molil zahvalo nebeškemu Očetu. (Slovenska označba 'zahvala' — je izražena z grško besedo 'Evharistija'.) Ko je vse ljudstvo odgovorilo

'Amen', so diakoni razdelili 'Evharistijo' — kakor so pričeli imenovati Jezusovo Telo in Kri — med navzoče; odsotnim pa so jo nesli na dom. Nihče pa je ni smel prejeti, če se ni prej očistil grehov in se tako prerodil. Zakaj Evharistije ne smatramo za navaden kruh in navadno pijačo, ampak poučeni smo, da je z zahvalo posvečena hrana meso in kri Jezusa, ki se je učlovečil . . ." Tako piše sveti mučenec Justin.

V mašni liturgiji drugega stoletja torej že jasno opazimo glavne dele: branje in razlaganje svetega pisma, skupno molitev, darovanje, posvečenje in zauživanje. Pozneje pa se je v raznih deželah in dobah mašna liturgija različno razvijala. Glavno, kar je določil Jezus sam, je ostalo; nebistveni obredi pa so se spreminjali. A še pri teh najdemo nešteto podobnosti. Vendar ob koncu četrtega stoletja lahko ločimo štiri glavne oblike mašne liturgije: dve na vzhodu (sirska in egiptovska), in dve na zapadu (galikanska in rimska).

Mašni obred rimske Cerkve je bil v prvih časih zelo podoben vzhodnemu obredu. V petem stoletju pa se je izvršila najmočnejša sprememba, po kateri je rimski obred ohranil svojo obliko še do danes.

Vital Vodusek.

OČE

MNOGE očete sem videl, ki so doživljali rojstvo svojih otrok.

Videl sem kmetskega očeta, ki je na lahko hodil po veži kakor mimo svetišča. Šepetal je družini svoja naročila, da ne bi motil svetega molka. Šel je na tnalno, na vrt med slive in hruš-

ke, pa vse se mu je smehljalo. Šel je med živino in jo trepljal po vratu; šel pod nebo, ki se mu je čisto nad glavo sklonilo: zavriskal bi, zakričal od neskončne radosti, ki ga tišči v prsih. V stranski sobi leži zraven žene dete, ki je zrastle iz njegove krvi, ki bo nosilo njegovo ime, a ima božjo dušo . . .

Delavec mi je lani pravil:

"Deset let sem čakal otroka; zaman. Vsa ljubezen do žene je pogasnila. Mislim sem neko noč oditi kamorkoli, le da nisem več v tej strašno prazni sobi. Pa mi žena razodene: pod srcem čutim dete . . . Oj, kako brž se je v hišo vrnilo sonce, rože na oknih so oživele, na vrtu so drobni kljunčki zapeli. Pozabil sem na črne žulje, pozabil sem na samoto, ki mi je glodala dušo, pozabil na mrzlih deset let. Kakor da te Bog obišče..."

V Zagrebu je poročen visokošolec pritekkel v predavalnico in kriknil: "Fantka sem dobil!" In ves iz sebe je vnovič odletel; hotel je, da bi vsi vedeli za njegovo srečo . . .

Pa kaj bi še govoril; saj je tako strašno daleč od tebe, česar sam ne doživiš.

Ne veš, da se nebesa odpro in Bog ustvari angelčka, ki postane tvoje dete. Ne veš, da si sostvarnik tega božjega bitja, in da ti je v srcu tako, da bi pokleknil pred to strašno skrivnost in molil in jokal, sam ne vede, čemu . . . Saj eno zagotovilo nosiš v srcu: Ko me bodo zakopali v grob, nisem umrl; živim v mladem življenju svojega otroka, kateremu sem pokazal prelepo božjo pot!

Samo nekaj misli brez reda — kakor pač pridejo iz srca — bom natresel:

Da vsako rano v zakoncih ozdravijo otroci, katerih pa se danes branijo ljudje.

Mlad si, prijatelj, in v cvetju je tvoja žena. Pa nič ne mislita naprej. Samo

od danes na jutri. Samo na vesele dni. Žrtve ne poznata. Kaj vesta, da bo jutri pripihala mrzla jesen in bo cvetje zvenelo . . . Pa če bosta v jeseni ostala sama? Brez sadov? Ničesar več ne bo na tebi, žena, ničesar na tebi, mož. Samo sivi lasje in grob. In če ni v hiši onih mladih grl, ki ti prizovejo mladost, oh, kako strašno jesensko bo v tvoji hiši! Ničesar nimata od življenja, ničesar od smrti. Niti sladke skrbi za otroke niti pričakovanja v njih bodočnost; kakor požeta njiva . . .

MATI

MATERE svoje še nihče ni prece-
nil, zakaj njeno srce nima za-
četka in ne konca. Začudiš se
nad dejanjem, ki se ti zdi čudež. In mi-
liš, da je to najvišje v njej. Pa drugič
odkriješ še lepše, še skritejše čudeže.
(Bog ve, koliko skritih čudežev v njej
še nikoli nihče razodel ni in menda jih
tudi nikoli ne bo!)

V njenem srcu gori lučka, ko je že po-
vsod ugasnila. V njenih ustih je odpu-
ščenje, ko so te že vsi obsodili. V nje-
nih rokah so žrtve, ki bi vsakogar zru-
šile. Vse povsod si iskal ljubezni, kli-
cal si jo v samoti; vse povsod si iskal
izgubljene vere; vse povsod si iskal to-
lažbe; samo tam, kjer je vse dneve in
noči čakalo najzvestejše srce tvoje ma-
tere, nisi iskal . . .

Moj Bog, tako rad bi povedal v spo-
min moji dobri materi: Enega samega
razočaranja v ljubezni, odpovedi in od-
puščenju mi nisi prinesla, o mati, skozi
vsa leta nepokoja in iskanja! To je bilo
takrat, ko so mi tuji ljudje na vsakem
koraku odpirali oči v zlo tega sveta!

Pa to je samo moja mati. Kdo ve pa
za druge po skritih vaseh! Od ure, ko so
postale matere pa do groba so mučeni-
ce. Tiho prenašajo krivice in razočar-
anja, da jih nihče ne čuje. Od ranega
jutra, ko še nikjer luč ne gori, že dela;
in zvečer, ko je že vse leglo k počitku,
mati še vedno pospravlja. Premakne
to, popravi ono. Pokriža tega, pokrije
onega. In ko se končno vleže, ne zaspi;
moli za moč in tolažbo, ki je svet ne mo-
re dati. Če jo bole križi ali trga v no-
gah, tega nihče ne ve. Tudi nihče ne
vpraša. Za mater je vse dobro. Šele
ko v resnici oboli ali če mora v grob,
takrat se odpre strašna praznina, ki jo
je vsak dan mati z ljubečo roko mašila...

O moj Bog, največji vseh čudežev, ki
si jih storil, je mati. Mati je ime, ka-
teru si izmislil Ti; zakaj nihče od zem-
ljanov ne bi mogel dati toliko ljubezni,
toliko neskončno sladke pesmi v to ime!

Ne bom pravil o materi v vojni! Še
sveža je rana!

Samo eno rano, ki je materi nihče ne
zaceli kot grob, bom omenil:

Dokler se otroci vrte okrog nje kakor
piščančki, jih v skrbi in sreči uči moliti.

In tiho trpi:

Dete, kaj bo iz tebe? Ali boš molilo,
ko boš odraslo? Se ne boš izgubilo?
Kam mi boš odletelo? Kje boš umrlo?...

Ko odrastejo, gredo. Sama ostane
mati in le od lepih spominov živi. In
od obiskov. Če pa ji katero dete zaide,
če je pozabilo na njene nauke in se ne
vrne!? O, to je materina bolečina, ki je
nihče ne ozdravi. Dan in noč moli. In
če mora umreti brez tolažbe? Brez vr-
nitve sina ali hčere na pravo pot?

O, kdo doume tiho bolečino materine
ljubezni!

Mati slovenska, pri ljubezni in pri bo-
lečini, ki jo trpiš, premisli:

Ne daj, da bi se ti onečastilo telo, ki se ti je že tolikrat posvetilo z novimi rojstvi božjih otrok! Ne daj si trgati sadov z nasiljem, s protinaravnim početjem!

Pa če grem še k tebi, ki imaš grunt in hišo in pet lepih glavic; ali k tebi, ki si v mestu profesor; ali k tebi, ki si zakopan v rove, kjer trgaš od črne stene črno kamenje; bratje moji, kaj niste srečni v svojem delu: ko se vračate z dela, zmučeni in brez veselja, pa ne najdete doma golih sten, temveč srečne obrazke otrok, ki vam prihite naproti, vas grabijo za roke, lezejo na kolena, z drobnimi rokicami brišejo z obraza vso skrb, vso zlo voljo . . . Kaj vam ni dom res svetišče, kakršnega na svetu ni več! In katerega ne morete omadeževati z nobenim grehom! Tu ni dolgočasje, ni greha, ni starosti, ni smrti. Tu cvete večna pomlad.

In ali vam ni žena poduhovljeno bitje, ki vam bo drago tudi tedaj, ko se bo telo postaralo? Zakaj veste, da je tiho in vdano trpela za vseh pet glavic in bila pripravljena na najtežje žrtve. V starosti postane žena možu draga sestra. In to le, če sta si posvetila telesi z rojstvom otrok.

Mrzlo in dolgočasno pa je med dvema, ki sta v zakonu videla samo svoja telesa, nič pa nadnaravnega poslanstva, ki ga imata v otrocih; neprijazna sta si, na poti drug drugemu, krivična. (Poznam jih, ki radi ljubezni do svobode nimajo nič otrok; poznam jih, ki so imeli dva. Pa sta oba v zorni mladosti umrla, starša sta pa ostala sama kot suho drevo in venela v bolečini, samoti in kesanju. Pa zaman: novega življenja nista mogla več priklicati.)

V mislih mi je zgodovina: Nekoč je svetovnemu rimskemu cesarstvu zapel mrtvaški zvon zaradi pomehkuženosti,

izživelosti in onemoglosti do take stopnje, da je moral cesar Avgust plačevati družinam zlatnike za človeško glavo. Pa bilo je zaman. Rimske matere so bile gluhe. In carstvo se je zrušilo. Enako poje mrtvaški zvon danes od zapada proti vzhodu! Že je pisana sodba: Novi narodi, zdravi, prirodni, neizživljeni, bodo posedli zemljo . . .

Ne bomo preprečili tega neizbežnega . . . Materam se neče več trpeti, očetje nočejo prevzemati skrbi . . .

Lojze Golobič.

GODEC

MUDEČ se pri sorodnikih v zagorsko vasi zajdem v vaško krčmo. Gospodar, prišedši od nekodi, odpre mi postrežljivo duri nizke izbe. Vstopim. Za javorovo mizo sedi v živahnem razgovoru trojica kmetov, kateri, uzrši me, umolknejo pa začno svoje pipe iztrkavati. Na veliki zeleni peči zapazim dečka . . . Valjal se je in stokal.

“Kolje ga . . . Na paši se je najedel — Bog ve, česa,” reče krčmar ravnodušno. — “Tiho, ti na peči! Ne vidiš li gospoda?” zavpije jezen nad dečkom.

Vzgojen pod kmečko streho sem se zanimal že od mladih nog za življenje in trpljenje narodovo. Kjerkoli se mi je nudila prilika, trudil sem se spoznavati radost njegovo, njegovo bol, pa tudi — rane . . .

Sedem in kot pod zaprašeno razpelo. Krčmar se mi pridruži, hvaleč lepo vreme. Kmetje za veliko mizo so tiho govorili o davkih in bedi, jezili se nad gospodo in praznili kozarce. Včasih je uprl

kateri nezaupljivo svoje motne oči vame. Deček na peči se je bil pomiril . . . sedaj pa sedaj sem čul pritajeno ječanje.

“Čuj,” vzklikne hipoma krčmar, “Lovre gode.” Pazljivo je poslušnil.

Res je bilo slišati gosli. Bliže in bliže so zveneli zvoki narodne pesmi, sedaj lahni, nekako koprneči, sedaj strastno razburjeni.

Krčmar se je naslonil na mizo ter po taktu kimal z glavo. Kmetje so umolknil, strmeli predse.

Potihnilo so gosli . . . v veži se je čul ropot. Krčmar je smuknil pozdravljat novih gostov, ki so s hrumom vstopili. Videlo se je, da niso več trezni.

Takoj za njimi je prišel godec, noseč gosli pod pazduho. Bilo mu je okoli tridesetih let. Nekako čudno me je ganilo blede njegovo obličje in pa žareče oči. Sedel je k peči, pogladil si s čela razmršene lase ter jel privijati strune.

Došleci so oblastno posedli k mrzi. Bila je četvorica mladih ljudi, vaških veseljakov.

“Hej, krčmar, danes ti ga posušimo,” kričal je mladenič dvajset-petih let in požvenkljal v žepu. — “Dali so mi tisto po rajnem stricu . . . Lovre, godi, godi.”

Goslar se je nasmehnil, nastavil lok pa zagodel. Nikoli še nisem čul tako igrati. Zvoki so mi pretresali dušo. Strmo je zrl pred-se pretrkujoč z nogo; lahna rdečica mu je preletala lice. Igral je, kakor mu je nanasla domišljija . . . sedaj se je zibal v najvišjih zvokih, sedaj je pretrgal melodijo in zamolkli glasovi so se razlegali v obširni sobi.

Pivci so bili umolknil, krčmar je stal pri durih ter neprimično zrl v godca. Celo deček na peči je dvignil glavo in poslušal.

Končal je goslar in zvrnil va-se kupico vina, podano mu od krčmarja. Ni-

sem mogel več strpeti v izbi. Odšel sem. Krčmar je stopil klanjajoč se za menoj v vežo. Vprašam ga o godcu Lovretu.

“Čuden človek,” vzklikne. “Lenuh, da ga ne najdete enakega . . . Pa na vino vam je kar mrtev. Podedoval je po očetu gosli in raztrgano kočo. Čudim se, da je ni še prodal. Ali ste čuli, kako vam gode . . . o!” Razprostire roke in se začudi.

“Zamorjen genij,” mislil sem si. Lahko bi se slava njegova razlegala daleč čez meje domovini — pa ostal je kmečki godec . . .

Par dnij pozneje zvem, da leži godec Lovre bolan v svoji koči tam gori za vasjo.

Ležal je tik okna na trhleni postelji silno bled . . . le oči so se mu svetile. Zvedši, da sem prišel, se nasmehne. Sedem kraj postelje in govorim mu o goslih.

“Kaj ne, kako lepo pojo, kako milo pojo moje gosli!” vzklikne živahno ter pristavi: “Oh, da moram umreti!”

Pograbi gosli ležeče na mizi poleg postelje, vzravna se in potegne z lokom po strunah.

“Ne morem več,” zašepeta in zopet leže, pritisnivši gosli na prsi. — “Kako so pele! Čutile so z menoj . . . Verjame-te-li tudi vi gospod, da se vica v njih kaka duša?”

Osupel ga pogledam. Stoprav pozneje sem zvedel, da naš narod veruje na nekako potovanje — vicanje — duš v raznih stvareh, orodjih.

“Vam se zdi nespametno,” govori, “seveda . . . pa moja mati me je učila tega. Ona je že vedela.”

In spet je preteklo par dni, in povedali so mi, da je umrl godec Lovre, pomirjen z Bogom in svetom. Škoda! “Vino ga je pokopalo,” govorili so ljudje.

Predno pa je umrl, je nekda pograbil gosli ter zaigral . . . in igral je, dokler mu ni padel lok iz roke. In potem je zaspal.

A. S.

NARODOM TREBA LUČI OD ZGORAJ

P. A. B.

AJ mislite?

Ko je Bog v svoji nedoumni Previdnosti dopustil, da se svet razdeli med narode in države — ali je zraven hotel, da se narodi in države med seboj sovražijo in preganjajo?

Pa vendar se to godi od davnih časov do danes. Narodi in države škilijo čez svoje meje, zbuja se jim nevoščljivost, rodi se sovraštvo, zaredijo se vojne. Seveda ni nikoli ves narod kriv. Če razumemo pod besedo "narod" široke plasti preprostega ljudstva, moramo reči, da vojske zelo redko nastajajo iz naroda samega. Večinoma so vojske krivi voditelji, ki voljo naroda obračajo po svojih načrtih. Zgodí se, da se na ta način ves narod nahujška na vojsko in jo potem res tudi hoče.

Nekaj takega se je zgodilo v naših dneh. Začeli so širiti po svetu nekaj nov nauk, ki je dobil čudaško ime: tota-li-tar-nost. To je nauk, ki pravi, da imajo majhne skupine ljudi pravico zavladati nad vsem telesnim in duševnim življenjem naroda, tako da postane vsak človek samo zob v državni mašini in nič več. Totalitarnost države se včasih sklicuje na narodnost, na kri v človekovih žilah, včasih pa tudi na kak "razred" ljudi, na primer na razred "proletariata". V takih državah ne

verjamejo, da mora imeti oblast tisti človek, ki je dobil največ glasov pri rednih volitvah, ampak pravijo, da naj se človek prikoplje do oblasti s tem, da druge "kandidate" s silo spravi s poti. Če drugače ne gre, naj jih po vrsti postrelja!

Saj veste, kje so se pred sedanjo vojno vršile take reči. Razume se, da vse to ni moglo voditi drugam kot v vojno. Pa še v samo svetovno vojno! Dandanes je svet majhen, ko je toliko novih iznajdb, da v par urah preskočiš cela ogromna morja. Noben narod ne more več lepo mirno sam zase živeti, če se njegov sosed vojskuje. Pa tudi če samo v svojih mejah nima miru in reda. Moralo je priti do nove svetovne vojne.

In zdaj smo v ogromni vojni. Pravimo, da bo kmalu končana, pa sam Bog ve, če bo tudi res konec vojne s vojne s porazom Nemčije. Mnogi se bojijo, da s tem klanja ne bo še konec. In je tako klanje dandanes, da se mora na vso moč čuditi kak angel z nebes, ko gleda na zemljo. Sprašuje sebe in druge nebeščane: Ali se je človeški rod res zaklel, da hoče napraviti samomor?

Tako stoje stvari, ki jim morajo države in državniki pogledati naravnost v oči, ko govorimo o skorajšnjem koncu te strahotne vojne. Pred njimi stoji veliko vprašanje: Ali bo novi mir samo kratko premirje ali bo res ostal trajen? Ali se bodo države po tej vojni spet hitele oboroževati za nove spopade, ali bodo ljudje začeli vendarle klicati k Bogu za razsvetljenje, kako naj preprečijo zanaprej medsebojno pobijanje . . .

Razsvetljenje je pa že dano in vsakdo ga lahko vidi, če hoče. Evangeliji nam o tem govorijo, katoliška cerkev jih na drobno razlaga. Govori nam in spet govori: Ljudje ste vsi enako ustvarje-

ni! Bodi take ali drugačne krvi, govori jezik tak ali tak — z drugimi vred si božji otrok!

Sedanji sveti Oče to znova poudarja: Vsi narodi sveta so pred Bogom in pred svojo naravo ena sama družina! Tudi drugi vsaj polagoma spoznavajo to. Sliši se pogosto, da se mora ta resnica vpletati v življenje narodov vsaj po tej vojni. Res je že čas, prav skrajni čas, da bi se svet iz svoje lastne nespameti nekaj naučil.

Zdaj se mnogo govori o "mednarodni" kontroli za trajni mir na tem svetu, ki bi bil lahko lep, če bi ljudje rabili pamet. Razne države, velike in majhne, morajo prijateljsko sestiti k skupni mizi in se resno posvetovati, kako bi se mednarodno društvo ustanovilo. Morda vam je znano, da so to že storili v jeseni tam v Dumberton Oaksu. Nekaj se je res že rodilo iz tega, vsaj začetek je narajen, pa bo treba še mnogo več.

Upajmo, da res pride do kaj takega, kar bo nekaj veljalo. Sam sveti Oče se mnogo trudi za to. Ne moremo se pa zanašati na kako trajnost take mednarodne ustanove, če ne bo postavljena na podlago pravičnosti, reda, ljubezni in resnične enakopravnosti med ljudmi. Zopet pa ni mogoče pričakovati teh lepih reči, ako ne bo imel svet pred očmi božjega nauka, da so vsi ljudje enako ustvarjeni, to se pravi, vsi enaki pred Bogom. Brez te zavesti ne bo noben mednarodni dogovor dolgo držal, ampak bo kmalu spet prevladala samopašnost tega ali onega ter bo vrgla svet v plamene nove svetovne vojne.

Zavedajmo se, da so več ali manj vsi državljani krivi, kadar se kaka država spusti v napadalno vojno. Ni mogoče vse odgovornosti zvrniti zgolj na vladajoče. Če bi vladajoči ne mogli opreti

svojih odločitev na javno mnenje v domači državi, bi se ne mogle delati vojne. Zato je zelo velike važnosti, kako misli vsak posameznik v svojem srcu, zakaj vsak vpliva kolikor toliko tudi na druge, s katerimi se o teh rečeh razgovarja.

Ali naj torej po sedanji strahotni vojni ostane v naših srcih sovraštvo do katerega koli naroda ali države? Ali naj podpiramo tak mir po tej vojni, ki bo spet samo nove vojne rodil? To se bo pa zgodilo, ako ne bo zavladala pravičnost v svetovni politiki.

Silno težko nalogo bodo imeli vsi, ki bodo delali prihodnji mir. Ni dovolj da le politizirajo. Še veliko premalo je za nas, ki samo opazujemo od daleč, kakšno podobo jemlje prihodnji svet. Ni dovolj, če mislimo, da moramo samo zabavljati, kadar se nam to ali ono ne zdi prav.

Vsemu svetu je silno potrebna luč od zgoraj. Za zmago smo še precej radi molili — ali smo? Ne pozabimo, da je treba za mir še stokrat bolj goreče moliti. Prvič je mir stokrat večja dobrota kot najslavnejša zmaga. In drugič je mir stokrat težji kot najtežja zmaga. Mir se bo delal, če misli biti kaj vreden, samo z orožjem duha. Človeški duh pa potrebuje velikega razsvetljenja od zgoraj. Zato: Pridi, Sveti Duh!

SVETI FRANČIŠEK PIŠE AMERIKANCEM

P. John K. Ferlin

NEKEM ameriškem katoliškem listu je objavljeno zanimivo in poučno pismo, ki se tako glasi, kakor da ga je res pisal sveti Frančišek.

Prečitajte to pismo v slovenskem prevodu, pa boste razumeli, zakaj je ta pokuk na tak način zagledal luč belega dne!

“Amerikanci:—

Jaz spodaj podpisani, sem se že davno pobratil z Vami Amerikanci. Moji duhovni bratje, frančiškani, so bili prvi, ki so se naselili na Vaši lepi zemlji in jo napojili s krvjo mučeništva. Vrh tega mi je zelo všeč način demokratskega življenja, ki vlada pri Vas v Ameriki. Saj sem bil jaz prvi zagovornik prave demokracije. Vi mi pravite: Frančišek Asiški. Poznate me. Moji so pa frančiškani in tudi veste, kako so oblečeni.

Tu gor v nebesih nam angelci vsak dan prinašajo novice in poročila o strašni vojni, ki jo Vi Amerikanci vodite. To pismo Vam pišem, ljubi Amerikanci, da Vam dam vedeti, da se Vaša vojna bliža svojemu koncu. S tem se pa ne približuje tudi rešitev težkih vprašanj, ki jih je vojna rodila. Da bolj natanko povem: veliko vprašanje, kako bi se dal rešiti in obdržati Vaš demokratični način življenja, bo še dolgo vznemirjalo Vašo deželo.

Demokracija zahteva nesebičnost. Te čednosti pa danes med Vami Amerikanci ni. Delavci in delodajalci imajo danes pred očmi le svoje sebične cilje. Vaši politikarji se skušajo obdržati na oblasti iz osebnih razlogov. Nekateri med Vami ščujejo na razredni in narodnostni boj, pa zopet zaradi osebnih koristi. Vsak zahteva pravice le zase, nihče pa ne vodi računov o dolžnostih svojih in o pravicah drugih ljudi.

Med mojimi duhovnimi brati cvete demokratična misel že več ko 700 let. Poglavitni razlog za ta uspeh je ta, ker sem svojo ustanovo, frančiškanski red,

postavil na podlago nesebičnosti. Ko sem jaz zbiral okoli sebe prve brate, je demokratična ideja šele začela poganjati prve mladike. Moj oče je bil trgovec v mestu Assisi. V tem mestu je bila demokratična misel že takrat najbolj živa.

Ko sem bil še mlad fant, sem sam večkrat pograbil za orožje, in šel v boj zoper nasilnike, ki so hoteli moje rodno mesto oropati njegove svobode. Pa tudi pozneje sem vse svoje življenje ohranil v sebi ta mladostni demokratični čut.

Ko sem ustanavljal svoj frančiškanski red, so mi mnogi prigovarjali, naj mu dam obliko fevdalne vladavine, kakor so jo imeli starejši samostanski redovi. Jaz jih pa nisem hotel poslušati.

Seveda, da demokratično društvo uspeva, se je potrebno držati nekih skupnih pravil in postav. Ta pravila sem jaz zapisal v vodilo manjših bratov. Predstojnik se ima voliti samo za določen čas, zakaj če bi bil izvoljen za celo življenje, bi to ne bilo po demokratičnem duhu. In predstojniki morajo same sebe smatrati za služabnike drugih bratov. Drugi bratje morajo pa predstojnike ubogati v vsem, kar ni greh. Tako vidite, da demokracija, kakor sem si jo jaz zamislil, zahteva od vseh v prvi vrsti veliko nesebičnost.

Vi Amerikanci boste morali vsi tako razumeti demokracijo, drugače boste kmalu izgubili dosedanji demokratični način svojega življenja. Vi, ki imate v ameriškem javnem življenju odgovorna mesta, se morate zavedati, da ste služabniki svojega naroda, ne pa gospodarji. Enako morajo delavci in delodajalci lepo vršiti vsak svojo vlogo, ki jim jo nalaga ameriška demokracija.

Tega Vam pa niti sam ne vem povedati, kako si najlažje pridobite tega du-

ha nesebičnosti, ki ga Vam priporočam. Meni in mojim bratom pred 700 leti je bilo to zelo lahko. Vsi smo se smatrali za drug drugemu enake in nobeden se ni nad druge povzdigoval. Vedeli smo, da smo vse dolžni Njemu, ki nam je vse dal. Tako je nesebičnost za nas postala druga narava. Tako smo ostali skozi vseh sedem sto let prava demokratična ustanova. Zato mislim, da tudi za Vas ne bo težko, ako Vam naročam, da imejte pred očmi vedno eno misel: Vsi ljudje smo pred Bogom enaki!

Vaš vdani

Francišek Asiški.

MALA DOROTHY IN ČEBELE

P. John K. Ferlin

POLETI enkrat sem imel prijeten obisk iz Chicage. Cela družina je prišla gledat moje čebele. Najbolj se je pa za vse zanimala njihova petletna Dorothy. Naprej in naprej sem ji moral vse razkazovati in razlagati. Nič se ni bala hudih "hičkov" in je tudi nobena ni skušala pičiti. Kar dolgočas mi je bilo po otroku, ko so vsi skupaj odšli.

Kak mesec dni pozneje je pa prišla mati sama. Takoj sem jo vprašal, kje je ostala Dorothy. Začela mi je pripovedovati dolgo storijo, zakaj ni pripekljala s seboj svoje nadebudne hčerke.

"Naka, nje pa ne bom več vodila k vašemu čebelnjaku. Tako se je otrok pokvaril pri vas, da ni za nikamor. Poslušajte, vam bom povedala. Od takrat naprej samo o čebelah govori. Posebno

pa zvečer, ko jo gonimo spat. Že od poprej ima to navado, da se noče spraviti v posteljo noben večer. Zdaj pa pravi, da so v njeni posteljici čebele in jo takoj začno griziti v prste na nogah, če gre prezgodaj spat."

Smejal sem se in rekel, da taka pokvarjenost še ni posebno nevarna. Mati je pa začela pripovedovati še hujše reči.

"Kadar jaz ne morem spraviti otroka v posteljo, pokličem na pomoč moža. Pa mala se zna tudi njemu izmuzniti in vsega tega so krive vaše čebele."

Zdaj me je že malo bolj skrbelo in sem rekel, naj pripoveduje.

"Oče stopi pred otroka in pravi: Zaspala si, pojdi v posteljico, je rekla mama."

Otrok pogleda svetlo in pravi: Ali so čebele že šle spat?

Oče odgovarja: Seveda so šle, saj je že dolgo trda tema.

Otrok ugovarja: Pa so rekli Father John, da čebele nobeno noč ne spe, ampak kar naprej delajo. Samo pozimi spe tri ali štiri mesece.

Oče pojasnjuje: Čebele so čebele, ljudje smo pa ljudje. Ti moraš takoj spat, je rekla mama. Pa jaz tudi tako pravim.

Otrok: Atek, če so čebele čebele, ne pa ljudje, pa mi povej, kaj so potem čebele?

Oče: Čebele so živali, kaj pa drugača. Zdaj pa spat ali pa bo šiba pela!

Otrok: Ali je šiba človek ali žival, atek?

Oče: Šiba ni človek, pa tudi žival ne. Šiba je reč. Zdaj pa spat!

Otrok: Kako pa potem šiba poje, če ni ne človek ne žival?

Oče: Ali mi greš spat ali ne?

Otrok: Saj že grem. Samo to mi še

povej, če čebele tudi jokajo, ko niso ljudje.

Oče: Prismoda, kako bodo jokale, ko so samo živali?

Otrok: Če je pa šiba samo reč, pa vseeno lahko poje? Zakaj bi čebele ne mogle jokati, čeprav niso ljudje?

Zdaj se je oče že naveličal in pograbil deklico in jo nesel v posteljo.

Naredi križka in zaspi!

V imenu Očeta . . . Zdaj že spim, atek! Ampak sanjam že tudi. Poslušaj, sanja se mi, da čebele lajajo. Ali znajo čebele zares lajati ali samo takrat lajajo, kadar se človeku sanja?

Lahko noč, jaz zdaj grem. Tisto boš že Fathra Johna vprašala. Jaz nisem čebelar, da bi vse vedel o čebelah. Koc čez glavo in zaspi!

Poslušaj, atek, poslušaj! Zdaj so že drugačne sanje. Čebele so začele žvižgati. Troti pa mukajo kakor lemontski telički.

Oče ni vedel, če bi se jezil ali smejal. Zaloputnil je vrata in je prišel dol. Z glavo je zmajeval in rekel: Veš kaj, stara, ta otrok me skrbi. Take neumnosti mu roje po glavi, da ni za nikamor. Nikoli več je ne smeš vzeti v Lemont.

Komaj je to rekel, se je zgoraj oglašila Dorothy in na ves glas klicala: Mamica, mamica, takoj pridi gor!

Jaz sem mislila, da je res kaj narobe, pa tečem gor. Deklica sedi na postelji in mi zaupno pove:

Atek je rekel, da moram vprašati Fathra Johna važno reč. Zdaj sem se spomnila še sto drugih reči, ki jih moram vprašati. Rada bi vedela, če čebele tudi križka delajo, če se smejejo, če si pripovedujejo storije in če tudi kaj v šolo hodijo . . .

Ko sem vse to slišala, sem tudi jaz zaloputnila vrata in tudi mene je začel

otrok skrbeti. Kaj bo iz njega, ko se je tako neumno pokvaril v Lemontu pri Fathru Johnu . . . Same neumnosti mu hodijo po glavi. Nikoli več ne sme v Lemont k čebelah . . .”

Tako mi je pravila zaskrbljena mati, mene je pa nehalo skrbeti. Rekel sem ji tole:

“Pojte, pojte, pametni bodite! Vaša Dorothy se ni nič pokvarila pri mojih čebelah, samo njena živa otroška domišljija je dobila nove hrane. Saj sami pravite, da že poprej ni šla rada spat. Tisto ji boste že kako izbili, njeno lepo domišljijo ji pa le pustite. To niso nobene neumnosti. To je znamenje, da je vaša Dorothy rojena za veliko spisateljico ali pa še celo za pesnico. Ko bo velika, bo pisateljvala, da bo veselje. In o čebelah bo tudi pisala. Pa še pravite, da se je pri nas pokvarila! Ha! Če bi jaz imel tako živo domišljijo, ko sem bil pet let star, bi bil danes bolj slaven pisatelj kot čebelar! In potem bi Mathu Tekavcu v Clevelandu ne bilo treba obžalovati, da sem tako pozno začel delati s peresom. Zato pravim, da naj Dorothy prav kmalu spet pride v Lemont in študira moje čebele.”

Čikaška mama je bila precej potolažena, popolnoma pa vendar ne. Je rekla, da bo poprej govorila z možem.

Jaz pa upam, da je tudi mož odnehal in da je mala Dorothy že na poti v Lemont. Njenih sto vprašanj se pa prav nič ne bojim. Naj le pride!

Ne bodi sodnik prijatelj.

Vladanje kaže moža.

Z usodo (s silo) se niti bogovi ne borijo.

Vprašan od Kroisa, katera oblast je največja, rekel je: Pisane deske (table), kažoč na postavo.

POGOVOR PRI PANJIH

FEBRUARSKE številke našega lista sem bil zelo vesel. Zato, ker se je spet nekaj bralo o rajnem Fathru Šavsu. Ko so en mesec poprej Fr. John na videz že zaključili svoje pripovedovanje o tem blagem gospodu, mi je bilo jako žal, da je že konec. Zdaj je pa naenkrat prišel še dodatek. Tako sem bil vesel, da sem šel takoj iskat Fathra Johna in sem se jim hotel zahvaliti.

Potrkal sem na vrata njihove sobice, pa ni bilo nikogar notri. Le kje bi mogli biti zdaj Father John, da jih v sobici ni? Na to ni misliti, da so pri čebelah, menda ja ne! Saj je zunaj tak mraz, da termometer kaže skoraj ničlo. Ne, pri čebelah ne bodo! Morebiti so v cerkvi? To vem, da Father John skoraj vsak dan molijo "ekstra" ali po ameriškansko "overtajm". Posebno zdaj pozimi. Morebiti zato, ker že naprej vejo, da jih bodo poleti roji, ki jih bo vsak dan nekaj, prikrajšali za marsikak očenaš. Tako skušajo po mojih mislih že zdaj tiste očenaše nadomestiti. Ampak po mojih mislih bi morali oče John zdaj pozimi tudi pri mizi delati "overtajm", ker roji jih bodo tudi za marsikako kosilo prikrajšali.

Take misli so mi hodile po glavi, ko sem nameril korake proti cerkvi. Na moje začudenje pa tudi v cerkvi Fathra Johna nisem našel. Kje pa so vendar? Malo sem še pomislil, potem sem se udaril po čelu kakor brat Bonifac in sem rekel: A jaaa!

Hitro sem tekel dol v spodnji štuk in tam sem našel očeta Johna in brata Humila, ki sta barvala prazne panje. Po domače rečeno, tiste škatlje, ki bodo poleti delale na panjih drugo, tretje in

morebiti tudi sedmo nadstropje, kakor bo pač čebelna letina.

Bila sta tako zamišljena v svoje delo, da se skoraj nista zmenila zame, ko sem prišel. Nisem jih hotel motiti, pa sem se Fathru Johnu na kratko zahvalil za zadnji članek o Fathru Šavsu. Nič niso rekli, samo nekaj bolj žalostno so pogledali, tako se mi je zdelo. Razumel sem njihovo žalost in sem mislil, da jih moram malo potolažiti. Zato sem rekel:

"Father John, nič ne smete biti žalostni, če bo Father Šavs zdaj pozabljen, ko ne boste več pisali o njem. Pa tudi za to ne bodite žalostni, da je umrl. Saj veste, da prav za prav ni umrl, ampak samo spi."

Spet niso Father John nič rekli, samo odkašljali so se. To Father John radi naredijo, kadar se jim ne zdi vredno odgovarjati sitnim ljudem. Včasih pa tudi povedo, kakšno bo jutri vreme, pa so s sitnežem do konca dogovorjeni.

Jaz pa le nisem hotel odnehati. Fathru Johnu sem napravil kratko pridigo:

"Vidite, Father John, to ni bilo prav, ko ste pisali, da je Father Šavs umrl. Če bi bili čisto krščanski človek, bi morali zapisati, da je samo zaspal. Tako bi bilo bolj prav. Saj je tudi Jezus rekel o tisti evangelijski deklici, da ni umrla, ampak da samo spi."

Na to mojo lepo pridigo se niso oče John nič odkašljali. Kar naprej so vlekli čopič sem in tja po panju, vendar se mi je zdelo, da so sami pri sebi nekaj prav na drobno pomislili. Brat Humil je pa prenehal in je moji pridigi ugovarjal:

"To pa že ne drži! Tista deklica še ni bila pokopana in Jezus je vedel, da jo bo spet oživil. Zato je lahko rekel,

da spi in da ni umrla. Ko je pa človek enkrat v grobu in to že skoraj leto dni, se pa ne more več reči o njem, da samo spi.”

Jaz pa nisem hotel, da bi se moja lepa pridiga tako slabo razumela. Zato sem brata Humila nalahko pokregal:

“O, ljubi brat Humil, kako grdo ste ga polomili! Kaj pa Lazar, ki je bil že štiri dni v grobu, pa je tudi samo spal?”

Zdaj sta se oba odkašljala. Humil zato, ker ni vedel, kaj bi rekel, oče John pa zato, ker so bratu Humilu privoščili polomijo. Jaz sem pa hitro naredil še eno pridigo:

“Kaj pa tista pesem, ki pravi: Blagor mu, ki se spočije, v hladnem grobu v Bogu spi! Kaj pa ta pesem, brat Humil, a? Ali je to kar tjavendan? In sploh! Ali ne pravi tudi čisto posvetni jezik, da je smrt podobna spanju? Pa zakaj je smrt podobna spanju? Ali samo zato, ker je človek, kadar spi, tako lepo pri miru kot tisti, ki je mrtev? Jaz tega ne verjamem, brat Humil, da veste! In tudi vam povem to, Father John! Le pomislite! Če je nekaj podobnosti med mrtvim in spečim človekom, koliko je pa razlik! Začnimo jih naštevati! Tisti, ki spi, je še živ, kdor je pa mrtev, ni več živ. Ali je to razlika ali ni? Dalje! Tisti, ki spi, je še gorak, mrtev človek je pa mrzel. Dalje! Kdor spi, še zmerom diha in sope, mrtev človek pa nič več! In smrči po navadi speč človek, mrtev pa nikoli. In speč človek tudi še čuti, mrtev pa ne. Le dregnita za poskušnjo enega in drugega pod rebra, bosta videla, če je razlika ali ni! No, kaj pravita na to?”

Kaj sta pa hotela reči? Nič! Kar lepo tiho sta bila. Jaz sem pa začel drugi del svoje ridige:

“Zato pa jaz pravim, da je podobnost med smrtjo in spanjem v čisto drugi reči. Ali ne verjameta? Če ne verjameta, pa drugič bolj natanko premislita tisti evangelij o Jairovi hčerki. Zakaj je rekel Jezus, da spi? Zato, ker je vedel, da se bo spet zbudila in vstala! To je, vidita! To pa velja za vsakega mrtvega človeka, čeprav je že celo vrsto let v grobu. Zbudil se bo spet in vstal. To je tisto, zakaj pravimo, da je med smrtjo in spanjem velika podobnost. Vsi mrtvi se bodo spet zbudili in vstali. Saj vesta kdaj, seveda na sodni dan. In mi krščanski ljudje upamo o svojih krščanskih bratih in sestrah, pa tudi sami o sebi tako mislimo, da bomo vstali v GOSPODU! No, ali ni že blizu Velika noč, ki nas bo na vse to spet prav živo spomnila? Ali ni rekel sveti Pavel, da je Gospod vstal, zato bomo tudi mi vstali? Vidita! Zato tudi ni prav, če ljudje pravijo o mrtvih ljudeh, da so samo zaspali in sedaj spijo. S tem so premalo povedali. Tako bi morali reči kot pravi tista pesem: Spijo — V BOGU! Father John, le nič ne bodite žalostni, da je vaš najboljši prijatelj umrl. Father Šavs samo spi. V Bogu spi in bo enkrat v Gospodu vstal!”

“Amen!” je rekel brat Humil. “Lepa pridiga je bila in tudi oče John je morajo biti veseli, če je le božja volja.”

Res je bila božja volja. Oče John so naredili prijazen obraz in so rekli: “No, no, saj znaš včasih kako stvar precej pametno premisliti. Zdaj pa le pojdi po svojih opravkih. Veš, jutri bo malo manj mraz in tudi zdajle je podobno, da je sonce že malo predrlo oblake.”

IZ DANDANAŠNJIH DNI

P. B. A.

Nazaj k zemlji!

VELIKO gibanje je tudi v Ameriki, ki naj ljudi prepriča, da je življenje in delo na kmetih še vedno bolj koristno in za človeški napredek bolj primerno kot življenje in delo po velikih mestih.

Posebno je razvito delovanje v tej smeri med Kanadčani francoske narodnosti. Država in Cerkev delujeta z roko v roki v ta namen in cele množice ljudi se selijo iz mest na deželo.

V Ameriki imajo poleg drugih tudi Judje svojo posebno organizacijo za selitev Judov na kmete. Zastopniki te organizacije trdijo, da je popolnoma napačna misel, če kdo sodi, da Jud ne more nikoli biti dober kmet. Baje se je izkazalo ravno nasprotno.

Najbolj nas bo pa zanimalo delo katoličanov v tem smislu. Je organizirano pod vodstvom katoliških škofov. Predsednik tega gibanja je škof iz Peorije, Ill., Schlarman. Pospeševalci se večkrat sestanejo in delajo veliko propagando med katoličani, da bi prišlo življenje na kmetih spet bolj do veljave. Poganjajo se za to, da bi bilo med katoličani veliko ljudi skozi in skozi kmetov, ali pa vsaj deloma kmetov. Z drugo besedo, da bi tudi mestno delavstvo živelo vsaj na majhnem koščku zemlje in jo obdelovalo v prostem času. Ljudsko zdravje, čednosto življenje in gospodarske zahteve prihajajo v poštev pri vsem tem prepotrebem gibanju. Prav je, da tudi mi vsaj nekoliko vemo o tem.

Ustanovitev nove fare.

Kako naj bi se misel o "delnem kme-

tovanju" praktično izvedla, nam kaže primer duhovnika Rev. Josepha Urbaina iz cincinnatske škofije, ki pa seveda ni osamljen.

Ta župnik je kupil blizu mesta Hamilton 180 akrov zemlje. Razdelil je ta svet v majhne farme in povabil katoliške družine, naj se naselijo ondi. Vsi bodo spadali v eno faro. Sedaj je tam že 40 družin, od katerih se nekatere pečajo zgolj s kmetovanjem, druge pa le napol. To se pravi, da hodijo delat tudi v tovarne.

Župnik skrbi za to, da je plačevanje na svet kar mogoče majhno. Nekateri plačujejo samo po \$5.00 na mesec tako dolgo, dokler ne bodo vsega izplačali. Župnik pritiska na to, da si vsaka družina pridela na svoji lastni zemlji toliko, kolikor potrebuje za dom. Poleg tega če le mogoče tudi vsaj nekaj za prodajo. V ta namen si te družine nasadijo na odločenem kosu sveta malinj (strawberries), ki se vedno lahko za dober denar prodajo. Poročajo, da so si nekatere družine na ta način naredile lep denar. Ena je izkúpila nič manj ko 300 dolarjev.

Ustanovili so si tudi poseben odbor, ki skrbi za pouk ljudi v kmetovanju. Marsikaj imajo skupnega, namreč glede orodja in takih reči. Celo velik hlev je skupen, tako tudi skupen pašnik. Krave so pa večinoma že zasebna last, le tu pa tam imata še vedno po dve družini po eno skupno kravo. Zoper tak "komunizem" nimamo nič!

Ko je bilo treba postaviti novo župnišče, si niso najeli nobenega kontraktora, ampak so ljude sami naredili vse, razen plaštranja. Tega ni nobeden znal. No, tudi drugih del niso znali v začetku, pa so se sproti učili. Ko so polagali ce-

mentni temelj, se jim je trikrat vse spa-kedralo, toda niso odnehali. Nagajale so jim "forme", ki niso bile po vseh pravilih in predpisih postavljene. Toda vztrajali so in večkrat od kraja začeli. Šele ob dveh zjutraj je bilo delo končano in je bilo izvrstno.

Čudna pomota.

Okoli novega leta je bilo. Bila je že trda noč. Janez je že spal. Kar se je oglasil na mizici pri njegovi postelji telefon. Trikrat, štirikrat je zapel, preden je Janeza prebudil. Težak je bil Janez in ogromne postave, še pod odejo se ta reč ni mogla skriti. Težko se je obrnil in pograbil slušalo pri telefonu. Nič posebno važnega ni bilo, zato se Janez niti prebudil ni čisto zares. Ko je zvedel, kar je po mislih onega na drugem koncu žice moral zvedeti, je samo nekaj malega zagodrnjal v zahvalo, položil slušalo nazaj, omahnil v posteljo in kar naprej spal.

Ni pa vedel, da slušalo ni leglo pravilno nazaj v svoje ležišče in telefon je ostal odprt. Operatorica telefona je pa to kmalu zapazila. Skušala je opozoriti spečega Janeza na to nerodnost, pa kaj boš, ko je pa mož tako trdno spal. Res je nekaj praskalo in pokalo v telefonu, pa pomagalo ni nič. Operatorica je poslušala, če morda le še kdo govori na tisti telefon, pa se je naenkrat silno prestrašila. Slišala je iz Janezove so-be strašno hreščanje, stokanje, ječanje in vzdihovanje. Bilo je, kakor da Janez kliče in kliče — na pomoč!

Zdrznila se je dobra ženska in brž poklicala "Fire Department". V par minutah je priropotal gasilski voz in še eden in še tretji pred Janezovo stanovanje. Ker je bilo vse zaklenjeno, so ga-

silci splezali po lestvah, s silo odprli okno in poskakali v sobo. Pa ni bilo nič drugega narobe, samo ogromni Janez je v spanju tako strahovito smrčal, da so se tudi gasilci skoraj zbal. Pustili so ga naprej spati, samo operatorici so telefonirali in ji povedali, kaj je slišala in kako se je zmotila.

Ali je kakšen dober nauk v tej zgodbi ali ga ni? Brez dobrih naukov ne sme biti nič tiskanega v našem listu! Nauk je pa ta. Glej, da boš telefon vselej zares zaprl, ko si odgovoril na "call"!

Ribja kost.

Zadnja nedelja v januarju letos je bila "biblična nedelja" ali nedelja svetega pisma. Tako so naročil naši škofje. To so zato naredili, da bi se v cerkvah in v katoliških listih vernikom priporočalo branje svetega pisma. Preveč je namreč takih katoličanov, ki svetega pisma nikoli ne berejo sami zase. Vsega vrabca berejo, svetega pisma pa ne.

Tone in Jaka sta šla skupaj iz cerkve. Slišala sta pridigo o svetem pismu in priporočilo, naj katoličan vsak dan nekaj malega bere iz svetega pisma, posebno iz novega testamenta.

Tone ni bil zadovoljen. Rekel je Jakatu:

"Sveto pismo je pregloboko za navadnega človeka. Preveč skrivnostno. Še ko v cerkvi poslušam liste sv. Pavla, jako malo razumem. Kaj šele, če bi doma sam zase bral."

Jaka je pa dejal:

"Moraš brati tako izdanje svetega pisma, ki ima zraven dobro razlago. To je eno. In če tudi razlage ne razumeš, pa delaj tako kot delam jaz, kadar jem ribe. Če pridem do kosti, jo denem na stran, meso pa pojem. V svetem pismu

je res veliko kosti, ki jih brez obširne razlage ne moreš spraviti pod streho svoje glave. Poleg tega je pa tudi zelo zelo veliko mesa, hočem reči, takih stvari, ki jih takoj lahko razumeš. Pa tiste reči po dvakrat preberi!"

Ta Jaka ni bil neumen. No, saj pravi-jo, da so ribe dobre za zdravje možganov.

Vojaški kaplani.

Nič manj kot 4,200 ameriških katoliških duhovnikov je zdaj pri armadi, kjer služijo kot vojni kaplani. Težko težko delo imajo. Posebno oni, ki so s svojimi vojaki prav na frontah. Od drugih vojakov se na zunaj nič drugače ne razločujejo kot po tem, da nosijo na svojih uniformah majhen pozlačen križec. In pa po tem, da se ne bore zoper sovražnika s puško v roki, ampak skrbijo za duhovni blagor svojih vojakov. Kako neki to delajo tam na frontah, sredi sovražnega ognja, ko ni ne cerkve ne farovža?

Neki ameriški vojak, ki ni katoličan, je poslal z Nove Gvineje štiri slike, ki kažejo, kako vojaški kaplan opravlja duhovska opravila na fronti. Slike je oni vojak sam naredil v zelo lepih barvah. Slikar je namreč in ves prosti čas porabi za slikanje.

Na prvi sliki se vidi, kako vojaški kaplan prav na fronti krščuje nekega vojaka, ki je hotel postati katoličan, preden gre v boj. Krstna voda teče preko glave onega vojaka in odteka v njegovo vojaško kapo, ki jo v rokah drži.

Na drugi sliki je neki vojak ravno pri spovedi. Namesto spovednice zakriva oba, duhovnika in spovedence, komaj velika ameriška zastava.

Na tretji sliki deli duhovnik sveto obhajilo. Vojaki, ki pristopajo k "obhajilni mizi", so kar brez srajc. Ni časa, da bi si jih oblekli. Seveda tudi "obhajilne mize" nič ni.

Na četrti sliki deli duhovnik poslednje olje umirajočemu vojaku, okoli pa eksplodirajo bombe.

Take so te slike, narejene po resničnih dogodkih. Koliko šele vedo povedati vojaški kaplani sami, ko pridejo domov na dopust! In ko bodo vsi prišli po končani vojni domov, marsikaj ginjačevega bodo vedeli povedati!

Toliko dobrih naukov!

"Ave Marije nič rad ne berem," je potožil mož neke naše naročnice. Toliko dobrih naukov je v njej, da človeka že po prvi strani glava boli."

Pravijo, da imajo uradnice v raznih pisarnah ameriške vlade strašno nerodno delo. Posebno, kadar je treba tipkati številke in zopet številke. Nekatere imajo na svojem pisalnem stroju tako pripravo, da jim sama vrže iz sebe kos asperina, ko je natipkana ena stran. Samo tako te uboge tipkarice sproti premagujejo svoj glavobol.

Mislimo, da skuša biti Ave Maria ne samo poučna, ampak tudi zanimiva. Ali se vam ne zdi tako? Saj tudi ne moremo dodati listu take priprave, da bi vam po vsaki strani, ki jo preberete, skočil v usta kos aspirina. Zato pišemo tako, da se med dobrimi nauki včasih malo posmejete. Ali ni to boljše kot vsak aspirin? Zato le tudi tiste strani preberite, ki ni na njih nič drugega kot koš dobrih naukov!

TONČE S SLOMA

ZGODOVINSKA POVEST

Spisal P. Bernard Ambrožič

(Nadaljevanje)

SESTNAJSTO POGlavJE: SENCE IN SONCE

KO je bil Tonče na svojem potu proti Celju spet le sam s seboj, je imel mnogo misliti in znova urediti v spominu. Sredi vsega tega motanja misli in spominov je vstal v dijakovih željah profesor Zupančič. Bilo je zelo naravno.

Tonče je že vse tiste predbožične mesece čutil, in ne brez bridkosti v občutljivi duši, da profesor nima zanj več prejšnjega zanimanja. Nikoli več ni ustavil fanta in ga vprašal o tem in onem. Še na pozdrav ni vselej odzdravil. Bil je videti sam vase pogreznjen. Tonče si je izpraševal vest, v čem bi se bil dobremu profesorju zameril. Toda motil se je, če je mislil, da se je profesor samo napram njemu spremenil. Drugi dijaki so opažali mnogo več in govorili o marsičem, kar ni doseglo Tončevih ušes. Preveč je bil sam zase.

Tako je sklenil na tisti pobožični poti, da se bo poskusil profesorju sam od sebe spet po starem približati. Mora se ž njim razgovoriti. Najprej mu mora povedati, kako je zdaj na Ponikvi in Slomu. Pozdrave ima zanj od vseh. Po tem ga mora vprašati radi tistih črnih bukev, če jih pozna, in pa povedati, kako sodi dr. Ipavic o njih. Nazadnje pa — morda bi bilo to celo prvo — o "pravem koncu" zgodbe savinjskega pastirja mora seveda zvedeti Zupančič.

Nismo še imeli prilike povedati, da je Tonče šele te božične dni zvedel, kako se je pletla Zupančičeva zgodba od celjskega mostu naprej do žalostne pasje smrti pod goro Oljko. Čeprav je velika večina Ponikovčanov imela vse druge skrbi, so se vendar našle dobre duše, ki so mislile, da je treba Tonču povedati, pa tudi prof. Zupančiču, kako veselo-žalostno se je razvijala zgodba. Tonče je bil ponosen na svojo Ponikvo, pa je pričakoval, da bo tudi Zupančič pokazal zanimanje.

Bilo je tedaj dovolj razlogov, da je dijak potem, ko se je po minulih božičnih počitnicah spet začela šola, prežal na profesorja in ga skušal ujeti za pogovor na samem. Nekdaj ni bilo to prav nič težko. Srečal si Zupančiča na cesti in ga lepo pozdravil, pa te je že povabil s seboj na sprehod in pogovor je tekkel. Ali si se pa kar pridružil profesorju, ko je odhajal z gimnazije proti domu. Tako priliko je skušal ujeti Tonče tiste dni, pa se

KRIŽEM KRALJESTVA KRIŽA

P. B.

Duhovne vaje za vojake so imeli v neki vojaški kampi ali kasarni v Californiji. Udeležilo se je teh duhovnih vaj več ko dva tisoč vojakov od 97. infanterijske divizije. Ob koncu duhovnih vaj so mnogi vojaki prejeli zakrament svete birme. Duhovne vaje so trajale dobre tri dni in vojaki udeleženci so se vse tri dni pečali samo z duhovnimi zadevami ter se navduševali za lepo krščansko življenje in za zveličanje svoje duše. Vojaška oblast jim je dala vso prostost tiste dni, da so lahko za nekaj časa kar pozabili na svoje vojaške naloge.

Duhovne vaje se po angleško imenujejo "spiritual retreat". Kako bi to besedo po slovensko obrnili? Najbolj dobesedno bi se povedalo: Duhovni umik. To se pravi, da se za nekaj časa umakneš svetu in njegovim skrbem, pa se posvetiš samo skrbi za rešitev svoje duše. Katoličanom je na splošno bolj znana beseda "misijon" kot duhovne vaje. Misijon navadno traja po teden dni. Misijon sicer ni v celoti "duhovni umik", zakaj le enkrat ali dvakrat na dan te spravi v cerkev, drugače pa ostaneš pri svojih opravilih doma ali v svoji službi. Duhovne vaje navadno zahtevajo

mu ni posrečilo. Profesor je vselej le hladno odzdravil, oči so mu strmele nekam v negotovo daljavo — in šel je brez besede svojo pot.

Dijaka je dražilo. Zakaj je profesor zdaj tak? Precej odločnosti, skoraj že drznosti, bi rekel, bi bilo treba, da je Tonče potem enkrat kar sam od sebe ustavil Zupančiča. Profesor je bil v onih časih visoko nad dijaki, pa čeprav se je pisal le Ivan Anton Zupančič . . .

“Gospod profesor, rad bi vam izročil pozdrave in novoletna voščila s Ponikve in Sloma. Če dovolite . . .”

Zupančič je obstal in buljil v dijaka. Bilo je, kakor da se je ravnokar zbudil.

“A, a! Saj res! Ponikva in Slom! Kako se pa že kaj imajo tam okoli? No, le stopi z mano! Domov moram, pa me lahko spremiš do hiše. Le stopi!”

Dijak je hitel praviti o provizorju, Slomu, rumfordski župi.

“A! A? Ali res? Glej si ga no!”

To ni bil več oni Zupančič, ki je nekdanj z obema rokama grabil novice od tam . . .

“In tisto zgodbo o pastirju iz Savinjske doline so ponikovski otroci zelo raztegnili, da bi komaj verjel, kako jim je vžgala domišljijo . . .”

“A, zgodbo o onem pastirju! Saj res! Čakaj no, kje sem že bral nekaj takega . . .?”

Tonču je težko leglo na prsi. Pa profesorjevo stanovanje je bilo že prav blizu.

“In pa, gospod profesor, dr. Ipavic je prinesel v farovž črne bukve, prav resnične in prave črne bukve. In hudo se je tožil na Nemce, da trosijo take vraže med naš slovenski narod.”

“Kaj? Črne bukve? Pa Ipavic? Saj ga poznam, seveda. In praviš, da je čez Nemce zabavljaj? Kdo bi pa ne, posebno če je Ipavic in, in, in . . . No, kaj sem hotel reči? Vidiš, doma sva. Pa srečno! Pa še drugič kaj!”

Dijak ni vedel, kaj bi. Obstal je in gledal za profesorjem, ko ga že ni bilo več videti. Komaj se je pa obrnil na odhod, je planil Zupančič znova na ulico in klical za njim:

“Slomšak! Slomšak! Pridi nazaj! Veš, to je zanimivo, tisto o črnih bukvah. Stopi za mano gor, saj nisi bil še nikoli pri nas. Predstavim te ženi in potem bova govorila. Kar za mano navzgor!”

To je bilo kaj laskavo povabilo. Tonče je zardel, pa se čudil, kako nenadoma se je profesor spet izprevrigel.

Stopila sta v predsobo in Tonče se je skušal mirno uživati. Vendar ni mogel iz težke zadrege.

“Kar po domače, študent, kar po domače! Sedi in malo počakaj. Pogledam, kaj mi žena počne.”

Kmalu se je vrnil, pa ni sedel. Stopil je k oknu in

več. Pozivlje te, da se zares umakneš, zapreš, če mogoče, nekam prav blizu cerkve in v dnevih tega umika celo jezik držiš za zobmi.

Poročilo o duhovnih vajah

vojakov in celo več ko 2000 vojakov, zasluži pozornost, bi človek dejal. In res beremo o tem v mnogih katoliških listih. Kakor navadno razumemo vojaško življenje, si pač mislimo te uboge fante na fronti, pri orožnih vajah, pri raznih opravilih v kasarni, poleg tega pa še v gostilni in pri raznih razgrajanjih, kadar jim čas in priložnost dopuščata. Vsaj nekdanj v starem kraju nismo imeli dosti višjega mnenja o vojaškem življenju. “Duhovni umik” vojakov, med katerim skrbe samo za svoj duhovni napredek, končno res ni kar tako. To je, kakor bi ti od nekje prihajal glas: Pojdi in stori tudi ti tako!

Katoliški in tudi svetni tisk

tudi v drugih zadevah rad kaj pove o lepih zgledih iz življenja naših vojakov, pa enako rad od drugih po svetu, če se kaj takega izve. Zadnjič smo na primer poročali tudi o tem, koliko ameriških fantov drugovercev pri vojakihi prejema pouk v katoliški veri in se pripravlja za prejem svetega krsta. Zopet drugod beremo, kako so mnogi naši fantje šele pri vojakihi spoznali pravi pomen svete maše, kako so šele tam začeli misliti na smrt, kako so mnogi postali usmiljeni do bližnjega, požrtvovalni, polni premagovanja

se zagledal nekam v zimsko sivino.

“Kako praviš, da je rekel Ipavic? Nemci da sejejo med naše ljudstvo vraže in krive vere? To me zanima, vidiš, vse mi boš povedal. Pa najprej te ženi predstavim, kmalu bo tu.”

Res je takoj po teh besedah prišla. Gosposka je bila prav zelo gosposka, to je bila prva Tončeva misel. Profesor ji je predstavil dijaka po vseh predpisih gosposčine, potem je sedla in bila zelo prijazna. V lepi nemščini je vprašala dijaka, odkod je doma in kako se mu godi. Odgovarjal je večinoma profesor ter hvalil Ponikvo in Slom. Bilo je videti, da mu je naenkrat spet vse živo v spominu, Tonče ni prišel do besed in je pred smehljačo se gospo povešal oči. Oba sta ga spravljal v čudno zadrego, ona in on.

Kar na lepem se je Nemka zvonko zasmejala, vstala, ponudila dijaku roko in šla. Tonče se je oddahnil. Profesor je pa kar zviška obrnil besedo in govoril o Ipavcu, o slovenstvu in nemštvu. Bilo je, kakor bi predaval širšemu občinstvu, hodeč po tesni sobi od okna do vrat.

Tonče je raztreseno poslušal in le od vrha kaj vjel. Neprijetno je suvalo vanj, ko je profesor vse le po nemško govoril, kakor da mu ne pride na misel, da sta spet sama. Nikoli še nista na samem nemško govorila. Čakal je, da se bo tega zavedel. Pa se ni in dijaku je bilo vedno bolj tuje.

“In kaj je prav za prav rekel Ipavic?” je končno obstal profesor tik pred dijakom.

Tonče je za hip pomislil in je odgovoril kar po slovensko. Profesor je prisluhnil, pa je Tonča sredi stavka prekinil.

“Zdaj znate že dovolj dobro nemški, da boste razumeli, kaj hočem reči.”

Spet je predaval po nemško. Tonče se niti trudil ni več, da bi razumel. Tako rad bi se pomenil ž njim po domače kot včasih. Samo en vtis je razbral iz profesorjevega govorjenja: Saj menda sploh ne govori meni! Sam zase in sebi nekaj dokazuje, pa kdo ve kaj!

Končno je goreči govornik uprl pogled naravnost v dijaka in mu dejal, še vedno po nemško:

“Tako je, vidite, moj ljubi! Nemštvo je nemštvo in tam je kruh. Slovenstvo? Seveda! Ko pojdete spet na Ponikvo in Slom — seveda boste tam ves slovenski! Če pa mislite biti vse dni življenja slovenski, zaljubite se v Slom enkrat za vselej in priklenite se nanj! Ampak, če hočete skozi višje šole — no, saj imate sami oči in ušesa. No, in zdaj pojdite, moj ljubi, pa hvala za poročila od doma. Kadar pišete domu, pozdravite v mojem imenu.”

Šele to končno naročilo je povedal Zupančič po slovensko. Pa tudi še v zadnjih besedah je Tonča vikal!

samega sebe. In še dosti dosti takega. Kar ginljivo je tako branje in je prav, da je.

Vojna je prinesla mnogo dobrega še v drugih rečeh, slišimo praviti in tudi beremo. V duhovnem in časnem pogledu. Odkar je vojna, so na primer mnogi spremenili svojo sodbo o porodni kontroli, pravijo. Zdaj svet uvideva, da je porodna kontrola za narod začetek konca. Mnogi tudi spoznavajo, da je kapitalizem ogromno zlo, dočim prej niso verjeli ne papežu ne socialistom. In še več takega in podobnega. Spet so pa nekateri, ki se ne menijo za odpiranje ljudskih oči na verskem in moralnem polju, ampak pravijo: Vojna nam je prinesla zaslužka in denarja, zato smo z njo kar zadovoljni . . .

Hvalilci vojne iz razlogov, da je vojna prinesla več denarja v ljudske žepe, ne najdejo mnogo odobravanja pri bolj pametnih ljudeh. Zaslužijo v resnici samo ne kaj takega, kot se je zgodilo v Milwaukee neki ženski, ki je v trgovini izrazila željo, da bi vojna še dolgo trajala. Neka druga ženska jo je molče poslušala, pravijo. Potem je kupila jajce in ga oni ženski treščila naravnost v obraz. Beseda bi menda pri taki hvalilki vojne ne pomagala kaj prida, jajce najbrž je.

Kljub temu, da vojna tu pa tam kaj dobrega prinese, ostane enkrat za vselej res-

Dijaku je bilo zoperno. Po nemško je bil že vaje tega, tak je bil pač običaj. Po slovensko ga pa še nikjer niso vikali, tudi Zupančič do danes ne.

Tonče je šel in zdelo se mu je, da je čisto bolan. Vse kaj drugega bi bil pričakoval od Zupančiča! Tipal je vase, da bi dognal, kaj se je prav za prav zgodilo. Ali ga je nekdo z enim samim zamahom tako spretno oplazil, da zunaj in znotraj boli?

Šele drugi dan si je vprašanje drugače zastavil:

“Kako se more človek v kratkih mesecih tako prenarediti kot se je prenaresnil profesor Zupančič?”

Odgovora na to vprašanje ni našel. Saj ni mogel vedeti, da je bil Zupančič zmerom ponarejen in nikoli čisto sam na sebi! Takrat na Ponikvi ni bil resničen, pa tudi zdaj ne. Zmerom se je lovil in lovil, pa se ni nikoli vjel! Vedno se je dal komu drugemu vjeti.

* * *

Na svečnico je tisto leto, namreč 1817, kapljalo obnemem od sveč in od kapov. Kakor čez noč je nastopila tista tako zelo dobrodošla sprememba. Sonce je bilo polno samega sebe in je grelo na svet, da se je sneg umikal kakor v galop. Nenavadno zgodaj je zadišalo od bregov, da so dijaki kaj težko ostajali mirni pri knjigah. V vrbovju ob Savinji so se pojavile rmene mačice in čebele so odnašale z njih obnožino kakor v pomarančnih hlebčkih. Kako vse drugače od lani!

Tonča niso motile pomladne sapice in sončni bregovi. Preveč je imel posla z učenjem za šolo, s poukom pri bogatem trgovcu, pa še z obiski v svetišču sv. Daniela. In uganka, ki je visela nad profesorjem, je še vedno klicala po rešitvi.

Kar je Tonče enkrat globoko občutil, ni tako kmalu pozabil. Najrajši bi povprašal provizorja, pa ni bilo upati, da se vidita pred Veliko nočjo. Zato mu je bilo došlo, ko je ob neki priliki sošolec in prijatelj Luka Gerlič napeljal besedo na Zupančiča. Omenil je, kaj govorijo o njem.

“Pa kaj govorijo?” je hlastno zaprašal Tonče.

“Ti menda res ne vidiš nič, ne slišiš nič! Pa je tudi najbolje tako, da le moreš! Viš, jaz pa kar prerad klepetam in vlečem na ušesa vse mogoče marnje in čenče, pa vse zvem in iztaknem. Ne morem biti tak samotar kakor ti. Zupančič, pravijo, se je zelo zanemaril in je v nevarnosti njegova profesorska služba. Že prej je bil mahadravega značaja in zadolžen; odkar je oženjen, se sploh ne znajde. Njej bi rad vse znesel skupaj, pa redkokdaj plača. Trgovci in obrtniki pa čenčajo okoli o njegovih dolgovih. In ravnatelj Hirsch mu ni več naklonjen kot mu je bil. Drug drugega bi se rada znebila, zato Zupančič prosi za premestitev, Hirsch mu pa žuga z uradno

nično, da je vojna ogromno zlo in ne zasluži v celoti prav nobene pohvale. Ko beremo razna poročila iz vojne, recimo o verskem napredku med vojaki in tudi civilisti, ali o raznih silnih junaštvih naših fantov na frontah, je včasih res tako pisano, kakor da bi bilo treba bralcu verjeti, češ: vojna je nazadnje res dobra stvar! V resnici je pa vsaka vojna ne le silna nesreča za človeštvo, ampak naravnost dokaz človeške zaslepljenosti. Če se rodi v vojnih časih tu pa tam kaj dobrega, kaj pa vse one strahote, ki se valijo na milijone in milijone ostalih ljudi? Da, na cele narode in kontinente? In če se eden ali drugi, magari je takih na tisoče in milijone, med vojno obrne k Bogu, kaj pa ostali tisoči in milijoni, ki v vojni in radi vojne gredo še bolj daleč od Boga kot so bili prej? Če vojna v enem ali drugem srcu rodi neko mero usmiljenja, ki bi ga drugače ne bilo, kaj pa vse ogromno morje sovraštva, ki tudi izvira iz vojne in bi ga drugače ne bilo?

Vojna se v resnici nikoli ne izplača. Niti zgolj v časnem pogledu ne. Če prinese kako drobtinico dobrega, prinese na drugi strani toliko več slabega. In kar vojna dobrega prinese, nikar ne mislimo, da je tisto dobro porojeno zaradi vojne! Ne! Porojeno je — kljub vojni! Je samo dokaz, da so v dnu človeškega srca višje sile, zlasti milost božja, ki ji njenega

preiskavo. In to ga utegne spraviti ob državno službo. Te dni se je razvedelo, da se močno poteguje za našega Ivana Antona, mariborski profesor Puff. Seveda radi tega, ker misli naš Zupančič ostati samo nemški pesnik in pridno piše za graški list: Der Aufmerksame . . .”

Tonče je obstal in je mislil, da je treščilo vanj. Vsa kri mu je izginila iz luč.

“Kaj ti pa je?” je začuden vprašal Luka.

Tonče se je silil, da bi ne kazal razburjenja.

“Praviš, da so izšle v onem listu nemške Zupančičeve pesmi?”

“Seveda! Puff se poteguje zanj v Grazu, da mu dajejo za pesmi dobre nagrade. Zato pa venomer tuhta nemške verze in je tako zamišljen. Ljudje pa mislijo, da je raztresen. Prav včeraj sem slišal sošolca, ki je rekel, da je Zupančič že vso svojo pamet Nemcem prodal.” —

Tonče je pa imel še tako v živem spominu ono pot s Ponikve na Slom! In še leto dni ni minilo od nje! Če je le pol tega res, kar pripoveduje Gerlič, kdo naj razume Zupančičevo dvojno naravo?

Pa je že moralo biti res, saj je Tonče sam dosti videl in slišal te dni. In srce ga je bolelo, da se je nehote prijel za prsi. Bilo je prvič, da se je eden njegovih idealov pred strmečimi očmi zrušil do tal. Ni mogel razumeti, kako se drugi dijaki lahko miselno menijo o takih rečeh. Še veseli so menda, da lahko raznašajo čenče in marnje o svojih profesorjih . . . Tončeva otroško-močna vera v “dobre ljudi” in “kremenite značaje” se je prav nevarno zamajala.

Vendar ni hotel niti z Lukom Gerličem več o tem govoriti. Pa tudi pozabiti ni mogel. Pregloboko je njegova duša sprejemala vase vse tresljaje in mike, ki jih je Tonče srečaval na poti življenja. Zupančiča se je odslej stanovitno ogibal. In kadar je moral ostati v njegovi bližini, je le redko dvignil oči naravnost vanj.

Ko se je kmalu potem vrli mladenič čisto jasno zavedel, da je v njem globoko zaničevanje do tega nevrednega moža, si je rekel in potlej zapisal v dnevnik:

“Naj bo, kakor hoče! Naj bo tudi vse res, kar se raznaša o njem. Moj dobrotnik je pa bil in je še. Instrukcije mi je pomagal dobiti. Pa tudi njegovih besed o slovenstvu ne bom nikoli pozabil. Zato ne bom nikdar o njem slabo govoril ali pisal. Imel ga bom v mislih, kakor se ga spominjam od lanskega leta, pa mu bom mogel vedno ohraniti dobro ime.”

Tako se je pomiril sam v sebi in odložil Zupančiča do Velike noči, ko bo spet nekaj dni pod Prašnikarjevo streho. Tako je zatrl v sebi prve kali mržnje, ki se je hotela polastiti njegovega srca.

delovanja niti najbolj divje okoliščine ne zaustavijo — ako se ji človekova pokvarjena prosta volja ne upre. Je pa in ostane ugotovljeno, da vse dobro med ljudmi mnogo mnogo lažje pride do veljave brez vojne — namreč če bi ljudje hoteli. Žal, mnogi premnogi niso pred vojno razmišljali bolj globokih reči, ko je bilo dosti prilike in pripomočkov, morajo pa sedaj v položaju, ki je poln težkoč in bridkosti.

Kdor še vedno misli, da je vojna prinesla kaj dobrega, naj tudi to pomisli, da ni bilo prav nič treba vojne za teh malo dobrih reči. To je ravno žalost, da se ljudje ne znajo BREZ VOJNE potruditi za izboljšanje verskega, moralnega in gospodarskega, seveda tudi političnega, stanja človeštva. Zakaj je treba vojne, da pride na dan pri ljudeh dobra volja za žrtve, bogastvo dežel, narodna prosperiteta in tako dalje? Pomislimo, kakšen ogromen napredek bi lahko bil na vseh poljih, če bi ljudje položili toliko truda in navora v tako delo, namesto da združijo v dva tabora za uničevanje vsega, kar so poprej v trudu in znoju spravili skupaj?

Edino trajno dobro bo vojna naredila, če bo iztreznila človeštvo in mu dopovedala, da je vojna najhujše zlo in da je treba na vse kriplje delovati za odpravo vsake vojne. Ali se bo svet res še naprej in naprej navduševal za

Pomlad je pa zares prišla. Kmalu so ljudje zavrgli prve strahove in prerokovanja, češ, da bo v marcu ali aprilu udarila zima nazaj in bo vse še dosti hujše ko lansko leto. Ni bilo tako! Tja proti veliki noči — napovedovala se je za 6. aprila — je bila spomlad tako trdno v sedlu in tako lepo obetala, da je krik lakote marsikje že samo zato utihnil, ker je sonce tako lepo sijalo. Ne povsod! Mnogokje je bilo najhujše prav tiste mesece in še tja do maja ali celo junija. Potem je povsod odleglo, zakaj prvi pridelki nove letine so se ponujali in bili večinoma prav bogati.

(Dalje prihodnjič.)

vojne in se nanje zanašal? Pri kakih starih divjih Indijancih je bilo to kolikor toliko razumljivo, v današnjih civiliziranih in kulturnih (?) časih je kar nerazumljivo. In pri današnji moderni tehniki . . . In pri današnjem krščanskem (?) mišljenju...

Nadomestek za vojne se mora najti, če noče svet v resnici samega sebe uničiti. Govore sicer o svetovni mirovni organizaciji, razpravljajo o svetovnem odločilnem razsodišču, ki naj bi sodilo narode in države namesto kanonov in bomb. Toda le prerado ostane pri samih besedah. Prav modro so o tem spregovorili tudi ameriški katoliški škofje. To jim vsak rad prizna. Zraven pa vsak ve, da škofje s papežem vred lahko še tako pametno in modro svetujejo, če pa države mimo tega razmišljajo le o novem in novem oboroževanju, bo pač ostalo vse pri srcu. Vsaj mi katoličani spoznajmo, da je vojna silno nazadnjaška reč in ni vredna, da se kdo zanjo navdušuje. Širimo to svoje prepriča-

nje ob vsaki priliki med ljudmi. Nekaj se bo morda le pripelo. Nekoč bo menda vendar drugače na svetu.

Sveti oče je v svojem božičnem nagovoru naravnost dejal, da bi ne bilo sedanjega svetovnega klanja, če bi imelo ljudstvo besedo pri vojnah, ne pa oni, ki drže v rokah vajeti vlad. Zato tudi zahteva papež, da imajo vprihodnje ljudstva mnogo več besede pri takih rečeh, kakor sploh pri vsem, kar spada k vladanju sveta. Narod se ne smejo dati zvoditi v diktature, ki jemlje širokim plastem naroda vsako možnost svobodnega izraza. Razume se, da je imel papež v prvi vrsti v mislih Nemčijo in Italijo in Japonsko, ki so pod svojimi totalitarnimi vladami zakrivile to strašno morijo. Imel pa je v mislih tudi komunistično diktaturo, katera istotako jemlje vso svobodo ljudstvu in le zviška odločuje vse smernice v državi, seveda tudi vojno in mir.

Krščanska misel je, da so vsi narodi vsega sveta

ena sama družina pred Bogom. Čutili naj bi se kot bratje in sestre, pa naj bi svoja medsebojna nasprotstva poravnali zlepa, z dogovori in primerno popustljivostjo, ne pa s krvavimi vojnami, ki svet vedno zopet in zopet pahnejo nazaj v strahotno barbarstvo. Da so še vedno vojne na svetu, prihaja od tod, ker ljudstva — bolje rečeno: njihovi voditelji — nočejo razumeti in ne sprejeti krščanske misli o enakovrednosti vseh ljudi pred nebeškim Očetom.

Preprost veren človek to misel hitro razume. Mrs.

Knez je oni dan zvedela, da njen vnuk Frank pridno pobija Japonce nekje na Filipinih. Razjokala se je. Zakaj joka, so jo vprašali. Njen odgovor je bil: Saj so Japonci ravno tako ljudje kot smo mi. Japonski vojaki niso krivi, da morajo pobijati naše fantje. Krivi so njihovi voditelji, ki so jih pognali v mesnico. — Morda bo kdo dejal, da je Mrs. Knez izrekla zelo nepatriotično misel. Toda pokazala je, da ima v sebi pravega krščanskega duha. Kadar bo tak duh prevzel srca milijonov ljudi, bo tudi kmalu konec tako groznim svetovnim morijam. Če bi že danes mogle odločevati matere o vojni in miru, bi bila sedanja vojna prav gotovo zadnja na svetu . . .

Vprašam, kaj je težko, pravi: Samega sebe spoznati; vprašam, kaj je lahko, reče: drugemu svetovati.

KAKO JE V STAREM KRAJU?

(Po poročilu.)

PO dolgem času smo spet prejeli daljše poročilo, kako se godi našim tam doma. Preden nadaljujemo, je treba to-le povedati. Če je tudi med bralci našega lista kaj takih, ki verjamejo samo to, kar pride iz domovine preko partizanske pošte, naj tega tu nikar ne bere. To ni iz partizanskih vrst. Kdor je pa voljan brati tudi še kaj drugega iz domovine, nam bo najbrž hvaležen za to objavo.

Iz pisma bomo povzeli nekaj stvari v naslednjih točkah in povedali glavne misli iz poročila:

1. Večina naroda še ni nič spremenila svojega mnenja in svoje sodbe o partizanskih načrtih in delu. Nekaj ljudi pa je, ki so pod pritiskom razmer svoje nekdanje stališče spremenili. Podali so se partizanom v sili. V srcu pa velika večina naroda vseh struj in mišljenja še vedno vztraja pri prepričanju, da partizanstvo ne prinaša Slovincem nič dobrega. Nasprotno, uverjeni so, in to kljub raznim dogodkom preteklega leta, da bo partizanstvo pustilo za seboj samo veliko podivjanost in globok kulturni padec.

2. Ravno tako niso prav nič spremenili svojega mišljenja o fašizmu in nacizmu. Zavedajo se, da nacisti nimajo za slovenstvo nič drugega v rokavu kot najhujše zatiranje. Če bi nacizem ostal, bi to pomenilo za slovenski narod konec. V tem prepričanju neka navidezna "dobrohotnost" od strani Nemcev nič ne spremeni. Zavedajo se pa, da bo Nemeč odšel.

3. Ko je prišel polom Italije, je bil narod prepričan, da prihaja osvoboditev po Zaveznikih. Kar je bilo v narodu zmožnega prijeti za kako orožje, je bilo pripravljeno za takojšnjo pomoč Zaveznikom. Tedaj so nastopili partizani s pomočjo laškega orožja in začeli trebiti nepartizane. Od druge strani so prišli Nemci in deželo po večini zasedli. Kdor ni hotel k partizanom, kjer bi našel smrt ali bi se moral zapisati partizanom za komunistično ideologijo, je hočeš nočeš padel pod Nemca.

4. Nemci so dali ukaz: Ali se moški organizirajo v domobranstvo po predpisih Nemcev, ali bo šlo vse, kar je le le zmožnega, na prisilno delo v Nemčijo, oziroma v nemško vojsko. Druge izbire ni bilo. Narod je imel še v živem spominu strahotna preseljevanja in izvažanja človeškega blaga v tuje kraje iz prvih mesecev po padcu Jugoslavije. Zato je smatral domobranstvo za manjše zlo. Tako vsaj morda ostane na svoji zemlji in dočaka Zaveznikov doma — živ! Zavezniki utegnejo vendar ravezniške vojske v Italiji je obtičalo, zumeti nastali položaj — samo da bi kmalu prišli. Toda napredovanje za Nemci so pa bolj in bolj pritiskali s svojimi zahtevami.

5. Prišla je zahteva po nesrečni "prisegi". Slovenski voditelji so se morali od besede do besede boriti z Nemci za besedilo prisege. Koliko so popustili Nemci od prvotnega besedila, poročilo ne pove. Popustiti so pač morali Slovenci, ker drugače bi se začelo izseljevanje v Nemčijo. Da rešijo ljudstvo silnega novega trpljenja, so se odločili za "prisego". Vsak si lahko misli, koliko taka izsiljena "prisega" pomeni. Če pa Zavezniki, ko pridejo, tega ne bodo hoteli razumeti, se pa končna narodova tra-

gedija pač le odloži do tistega časa. "Saj se itak v današnjih razmerah človek bori za vsak dan življenja," dostavlja poročilo z nekako resignacijo...

6. Da se po partizanih sporoča v svet o krutostih domobrancev, doma seveda vedo. Z obžalovanjem dostavljajo, da se ta ali oni res maščuje nad partizani, ker hoče "vrniti" partizanom za njihovo nekdanje ali sedanje divjanje nad njegovimi ljudmi. Tudi ne taje, da se nekateri domobranci preveč vdajajo nemškim zahtevam. Posplošiti se pa take obdolžitve brez potvarjanja resnice ne smejo.

8. Propagando za partizanstvo, ki jo slišijo iz Londona in od drugod, sprejemajo z obžalovanjem, češ nekateri delajo to propagando pod pritiskom, nekateri na vedo, kaj je resnica, zopet drugi pa zavestno varajo. Če se onim doma ne dajo kake trdne garancije, se ne bodo dogovarjali s partizani. Saj dovolj vidijo in zvedo, kako se v dejanju izvaja partizanska "osvoboditev in demokracija". Za Snoja dobro vedo, da se ni šel zapisat partizanom, ampak samo posredovat po prizadevanju Londona. Enako pravilno razumejo pozive dr. Kuharja. Sodijo pa, da niti Snoj niti Kuhar ne bosta uspela. Med partizani in nepartizani je pač tako velika NAČELNA razlika, da zadnji ne morejo popustiti, partizani pa najbrž tudi ne bodo.

9. V slovenskega zastopnika pri skupni vladi (kraljevi in Titovi) nimajo nobenega zaupanja. To je namreč dr. Marušič. Predobro se spominjajo, kako je ta mož nekdanj kot ban pod diktaturo preganjal narodno zavedne Slovence radi njihovega "separatizma". Služil je zvesto tedanji diktaturi, zdaj je skočil v drugo "kot nositelj slovenske

samostojne in demokratske baklje ter jo zdaj vihti proti nam in po nas." Tako se bere v poročilu. Nekaj več so upali na dr. Cankarja, pa ta se je že umaknil iz vlade.

10. Ruske vojske se ne boje. Nasprotno, težko jo pričakujejo. Boje se tistega, kar pride za vojsko. To je sovjetska policija. Ni jim neznan, kaj se godi drugod po "osvobojenih" deželah. In tega se zavedajo, da domači "prijatelji Rusije" komaj čakajo, da se znesejo nad svojimi nasprotniki. In temje "sodelovanje s Hitlerjem" samo pretveza. Naši doma dobro vedo, da je bil načrt za "čistko" natančno izdelan že davno pred ono "prisego". Vedo tudi, kako se je godilo poljskim upornikom pod vodstvom generala Bora. In ni jim neznan, kaj se godi bližje domovini — v Srbiji, Bolgariji, Rumuniji.

11. Zato so po večini vdani v svojo usodo. Zavedajo se, da ji po nobeni poti ne bi mogli uteči. Nas prosijo, naj pojasnimo njihovo stališče, to pa vedo, da jim pomagati ne moremo dosti razen če molimo zanje. Iz tega lahko vidite, da je poročilo iz katoliških vrst. Doma nič ne preklinjajo onih rojakov v tujini, ki vedo o njih, da blatijo svoje brate in sestre doma. Saj se mnogi res menda ne zavedajo, kaj počno.

* * *

To so misli poročila. Tu jih imate, vzemite jih, kakor hočete in morete. Če bodo smeli ameriški poročevalci na Balkan, bomo ob času odhoda Nemcev iz Slovenije zvedeli, če poročilo gleda v bodočnost prav ali ne. Če pa Amerikanci ne bodo smeli tja, kakor vse kaže, da ne bodo smeli, bomo morali potrpežljivo čakati na kako podtalno poročilo, kakor smo morali dolgo čakati na sedanje.

KDOR MOKE RAZUMETI!

ZVELIČAR je večkrat ob koncu svojih poučnih besed dejal svojim poslušalcem: Kdor more razumeti, naj razume! Tu spodaj prinašamo prepis nekega Jezusovega pouka, kakor ga beremo pri sv. Lukežu v 14. poglavju. Ob koncu tega pouka sicer Jezus ni izrekel onih zgoraj omenjenih besed, pač pa nekaj podobnega: "Kdor ima ušesa za poslušanje, naj poslušaj!" Pa tudi oni prvi izrek bi bil na mestu, zato smo ga vzeli za naslov tega članka.

V evangeliju sv. Lukeža, 14. poglavje, vrste 28. do 32. beremo tele Jezusove besede:

"Kdo namreč izmed vas, ki hoče zidati stolp, ne sede poprej in ne računi stroškov, ali ima zadosti, da ga dozida; da bi se mu potlej, ko bi postavil temelj in bi ne mogel dela dovršiti, ne začeli vsi, ki bi to videli, posmehovati in govoriti: Ta človek je začel zidati, pa ni mogel dovršiti. Ali kateri kralj, ki gre na vojsko zoper drugega kralja, ne sede poprej in se ne posvetuje, če more z desetimi tisoči stopiti nasproti njemu, ki prihaja nadenj z dvajsetimi tisoči? Če ne more, pošlje, ko je oni še daleč, poslanstvo in prosi miru."

Te besede je govoril Jezus samo za zgled, ko je priporočal globoko premišljenost v službi božji. Ni sicer rekel, da naj vsak človek naredi račun, preden začne zidati stolp, ali da naj premisli, če mora začeti kako zmagonosno vojno ali ne. Toda iz njegovih besed je razvidno, da se to itak od vsakega pametnega človeka pričakuje in da tudi On to odobrava.

Zakaj te besede tu prinašamo?

Nekaj naših rojakov v Ameriki se čudi, zakaj voditelji našega naroda v stari domovini, med drugimi seveda škof Rožman, niso takorekoč napovedali Hitlerju vojne, ko je poslal svoje soldate v Ljubljano. Zakaj ni šel ves narod v hribe, recimo med partizane, ampak je rajši sklenil z Nemci nekako pogodbo. Berite še enkrat tu zgoraj Jezusove besede in premišlujte!

Ali mislite, da se škof Rožman ni mnogo posvetoval? Ali res mislite, da se niso posvetovali drugi, ki nosijo odgovornost za narod in pred narodom? Ne vemo, če so mislili ravno na besede evangelija, prav gotovo so pa vprašali drugega po svoji lastni pameti: Ali se moremo upreti tako močnemu sovražniku? Kakšne bodo posledice? Ali ni bolj pametno, da skušamo kakorkoli preživeti te strašne čase, kakor da riskiramo popolno uničenje?

Pamet jim je pač dejala: Ne morete se sami z golimi rokami postaviti po robu tako močnemu in tako dobro oboroženemu sovražniku! Da, če bi bili Zavezniki pri roki! Pa kje so e! In če jih ne bo? V kakšno trpljenje pahne mo ljudstvo, ako se upremo?

Res, že druga zima teče od takrat, ko so morali tam doma "sesti in se posvetovati" o tem, kakor pravi Zveličar, da je pametno. Kako bi preživel narod ti dve zimi, ako bi v jeseni 1943 bilo izdano geslo: Vsi v hribe, kdor le more!?

Pravijo nekateri, da bi bil moral škof Rožman potegniti s Titom in mu vdinjati ves narod! — Pustimo za sedaj ob stran Titov komunizem in vse drugo, kar se tiče vere in politike. Eno je gotovo: Titu in njegovim partizanom ni mar, koliko ljudi izgubi življenje radi njihovega nastopa. Vojska je, pravijo, kri pač mora teči. Oni niso poprej pre-

mislili, kaj se bere v evangeliju, da je pametno premisliti in se posvetovati.

Kak škof ne sodi o vojni tako kot sodi sveteni človek, vojak, ki mu je vojno junaštvo več kot evangelij. Če škofje ne bodo rabili evangelijske pameti, kdo jo bo?

Zakaj so pa drugod, na primer na Francoskem, tudi škofje podpirali uporno gibanje zoper Nemce, bi utegnil kdo vprašati. Seveda so, pa na tako previden način in premišljeno, da nasprotniki zdaj celo neke kardinale obtožujejo, da so šli Nemcem preveč na roke. Lahko se reče, da je velika večina škofov po raznih deželah storila svojo dolžnost pred svojo vestjo in pred Bogom. Ne smemo pa vseh soditi po enem kopitu, ker razmere niso bile in še danes niso povsod enake. Gotovo je, da v takih okoliščinah, kakršne so bile v Sloveniji, noben škof ne bi pognal svojih škofljanov v upor zoper okupatorje, pa naj svet sodi o tem tako ali tako.

Na drugem mestu v tej številki je izvleček najnovejšega poročila iz Slovenije. Berite in sodite. Najbrž boste v kratkem od druge strani slišali o kaki posebni kazni nad "izdajalcem Rožmanom". In še nad drugimi tam doma. To ne bo nič novega. Tudi drugod se take reči godijo in se bodo še. Včasih po pravici, včasih po krivici. Nazadnje bo pa Bog vse po svoje presodil.

Če boš hotel tudi ti svoj kamen vreči na škofa Rožmana in druge tam doma, svobodno ti! Vest imaš, po njej se ravnaj! Njim tam je pa mnogo več na tem, kaj sodi evangelij o njih, kot kaj sodiš ti — in mi vsi skupaj.

Kdor more razumeti, naj razume!

RESNO PREUDARITE!

MORDA ste že brali ali slišali, da partizani v Jugoslaviji pripravljajo **ločitev cerkve od države**. Sami so dali v svet to novico.

Nič nas ni iznenadila ta novica. Saj smo si zapomnili, kar je bilo že davno poročano v naših katoliških listih, da so partizani že takoj spočetka pisali v svojem glasilu "Slovenski Poročevalec": Partizani bodo po vojni uredili versko vprašanje **PO SVOJE!**

Tako so sami pisali. Vsak si je lahko mislil, kako so si **PO SVOJE** zamislili rešitev verskega vprašanja!

Zdaj že skušajo dopovedati, da to ni nič hudega. Pristavljajo, da bo Cerkev v Jugoslaviji sedaj tako urejena kot je tu pri **NAS V AMERIKI . . .**

* * *

Tisti, ki so potom **SANSA** ves čas agitirali za podporo starokrajским partizanom komunistom, so prav od začetka trdili, da hočejo dati staremu kraju samo to, kar imamo mi v Ameriki. Korak za korakom so trdili take reči, pa korak za korakom so odnehavali in dajali prav partizanom, ki niso mislili dati ljudstvu tega, kar ima Amerika, ampak ono, kar ima Rusija. Ko so tudi nekaterim katoličanom natrosili v oči peska s trditvami o Ameriki, so vrgli krinko od sebe in začeli govoriti naravnost.

Spomnite se, koliko je bilo govorjenja o potrebi ameriške **DEMOKRACIJE** v starem kraju! Danes pišejo naravnost, da je demokracija v Evropi nemogoča!

Pripovedovali so, da moramo zato biti s partizani, ker je ljudstvo **TAM** večinoma ž njimi! Ko je postalo popolnoma jasno, da ljudstvo **TAM NI** večinoma ž njimi, so začeli trditi, da je ljudstvo tako nespametno, da ga je treba z **DIKTATURO** poučiti in spraviti na pravo stran!

Trdili so sprva, da ne smemo uganjati nobene politike in moramo biti s partizani zato, ker jim ne gre za politiko, ampak samo za osvoboditev. Kmalu so priznali, da partizanstvo ni le gibanje za osvoboditev, ampak v prvi vrsti **notranja revolucija**, torej gola politika! Naenkrat je bila ta stvar najbolj važna.

In prišlo je do tega, da so začeli izjavljati: Kaj briga starokrajske Slovence in nas, kadar govorimo o njih in delamo zanje, kaj nje in nas briga amerikanstvo — Rusija ima pri tem edini pomen . . .

Tako je šlo korak za korakom. Glede vere so vedno dejali, da ji partizani hočejo le dobro. Laskali so se duhovnikom, poročali sprva, da je večina duhovnikov s partizani. Ko so morali priznati, da to ni res, so začeli duhovnike vabiti v svoje vrste z javnimi pozivi in poudarjali njihove odlične zasluge za narod v preteklosti. Ko tudi to ni pomagalo, so obrnili stvar drugače in začeli duhovščino skoraj splošno dolžiti sodelovanja z nacisti . . . Korak za korakom . . . Zdaj bodo tudi z duhovniki prav lahko napravili — PO SVOJE!

Zdaj je prišlo do tega, da napovedujejo **ločitev cerkve od države**. Zopet je treba, da se tukajšnji narod previdno pripravi na ta korak, zakaj če bi takoj razumel, kaj to pomeni, bi ne odobral partizanskega postopanja. Kaj storiti?

Spet je treba začeti z **amerikanstvom** . . . potem bo spet lahko šlo in narod bo spet sedel na limanice, kakor že večkrat! Zato so brž začeli dopovedovati, da je tudi v Ameriki Cerkev ločena od države. Torej bodo dobili starokrajci le to, kar imamo mi tu v Ameriki in smo tako lepo zadovoljni . . .

Kakšna bo ta ločitev Cerkve od države, lahko vidimo iz poročil, kakšna je nova prisega za državne uradnike v Jugoslaviji. Niti z besedico **ne omenja Boga!** Že to nam jasno kaže, da hoče biti nova Jugoslavija ločena ne samo od Cerkve, ampak tudi OD VERE IN BOGA!

To pa ni prav nič "po ameriškansko", zakaj ameriška ustava pozna Boga in pozna vero vanj! Ameriška prisega se dela v imenu Boga!

In kaj še pomeni ločitev Cerkve od države v Jugoslaviji?

Duhovniki ne bodo prejeli nobene plače od države!

V šolah se ne bo poučeval krščanski nauk!

Zasebne katoliške šole skoraj gotovo ne bodo dovoljene!

Če pa bodo, jih bo treba posebej ustanoviti in plačati!

Vse to bo padlo na verni narod, da bo vzdrževal iz svojega žepa!

Kako bo to zmogel, zlasti zdaj, ko je vse razbito in bo najbrže še bolj, ko ne bo imel kaj v usta dejati in se s čim obleči, ko bo vse polno bolnikov in ranjencev in pohabljenec . . . skratka, ko se bo boril za goli obstanek morda še leta in leta.

Med tem bo "nova država" storila vse, da se ne samo ona sama loči do kraja od Cerkve in Boga, ampak da se tudi ljudstvo, rado ali nerado, loči od Cerkve in Boga! Tako bodo partizani kaj lahko dosegli, kar so napovedali, da bodo namreč uredili po vojni versko vprašanje PO SVOJE!

Uboga katoliška Slovenija, tudi s tega stališča se ti obetajo najstrašnejši časi!

Seveda bodo spet dejali mnogi naši zaslepljenci: Zagrizeni črnogledi spet strašijo, strašijo in strašijo . . .

Zal, vse to "strašenje", ki mu je tudi naš list stal ob strani, odkar smo spoznali namene partizanskega gibanja, se je izkazalo le preveč za upravičeno!

Zal, ni golo "strašenje", preočitna resnica je!

Razumemo, da nam ni mogoče na stvari nič spremeniti. Je pa naša katoliška dolžnost, da vsaj svojim bralcem razlagamo, kako je stvar v resnici. Razumemo, da naša naloga ni lahka, ker je tudi na katoliški strani mnogo takih, ki so nasedli prefrigani propagandi in bodo najbrž kljub boljšemu spoznanju ostali tam, kjer so jih ujeli.

Vendar nas to ne sme motiti, da ne bi ponovno dvignili glasu in svarili katoličane: Ne dajte se voditi za nos in ne podpirajte stvari, ki vodi naš zaslužni narod v odpad OD KATOLISKE CERKE IN CELO OD VERE IN BOGA!

Nesreče ne kolni, boječ se osvete. Sreče ne skrivaj, tudi ne, če si bogat, zaradi zavisti.

Pijancu naj bode dvojna kazen, če greši, da se ne upijanijo (drugi), kadar je veliko vina zrastlo.

Najbolj srečna država je tista država, kjer hudobni ne smejo vladati. (Cf. Solon 35.)